

ГЛАСИЛО GAZETË

Декември / Dhjetor 2022

ЗЕЛС

ЗАЕДНИЦА НА
ЕДИНИЦИТЕ
НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА

БНЈВЛ

BASHKËSIA E
NJËSIVE TË
VETËQEVERISJES
LOKALE TË
REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË
SË VERIUT

ПОШТАРСКА ОБРАТЕНА
ОО ПОШТА 0000 КОПЈЕ

Почитувани,

Генералното собрание на ЗЕЛС, во декември, ја одржа третата седница на која делегатите едногласно изгласаа зголемување на членарината за ЗЕЛС за два денара. Наместо досегашните 8 денари по жител, секоја општина од следната година ќе плаќа годишна членарина во висина од 10 денари, помножено со бројот на нејзините жители утврдени во последниот попис спроведен во државата. Генерално, вкупната сума што сега треба да ја плаќаат најголемиот број општини речиси е иста, или некаде незначително зголемена. Присутните изразија заложби за примена на нови методи на дејствување за обезбедување на потребните резултати, како и поголема посветеност и единство во ЗЕЛС во лобирањето за постигнување на потребните реформи во локалната власт. На оваа седница, Собранието ги усвои и Буџетот и Акцискиот план на ЗЕЛС за 2023 година.

Во декември, Управниот одбор на ЗЕЛС одржа две седници на кои посебно внимание беше посветено на предизвиците со енергетската криза, особено за јавното осветлување. На двете седници беа повикани претставници од ЕВН, со кои се дискутираше за одлуката на Владата, со која до 12 декември 2022 година, општината треба да избере снабдувач на отворен пазар, во спротивно од 1 јануари 2023 година, независно од статусот на мал потрошувач, јавното осветлување ќе биде снабдувано од снабдувачот, во краен случај по цени кои се 20% повисоки од пазарните цени. Беше донесен заклучок општините кои добија допис од EVN group да поднесат приговор до компанијата, а заклучокот од вториот состанок во овој месец беше ЗЕЛС да упати барање до Владата, цената на уличното осветлување да биде наплаќана по реалната цена на чинење на произведената електрична енергија на АД ЕСМ. На оваа тема, но и за други прашања поврзани со финансирањето на општините, претседателот на Комисијата за финансирање при ЗЕЛС, Ацо Ристов, градоначалник на Општина Радовиш, оствари средба со министерот за локална самоуправа, Ристо Пенев.

Од активностите на ЗЕЛС за јакнење на општинската администрација беа реализирани обуки на кои беа презентирани искуствата што беа стекнати при спроведувањето на регионалниот проект „Управување со отпад од стаклена амбалажа во Западен Балкан“, а на општините учеснички во овој проект им беа доделени признанија за придонес за подобро управување со стаклена амбалажа, на завршната конференција, организирана во Белград. За потребите на општините за спроведување на „форуми во заедницата“, преку реализирани обуки и испит, ЗЕЛС обезбеди 23 сертификирани форумски модератори. Во текот на овој месец со сертификати за учество на обуки поврзани со давање социјални услуги се стекнаа 45 претставници од локалната власт. Овој месец беше одржана и годишната конференција за децентрализација и локално управување „Локална самоуправа – време за можности и ревизија“ на која присутните дискутираа на повеќе актуелни теми што се рефлектираат врз локалната власт и децентрализацијата во земјата.

Со почит,

Душица Перишиќ,
извршен директор на ЗЕЛС

Тè nderuar,

Kuvendi Gjeneral i BNJVL-së, në dhjetor mbajti seancën e tretë në të cilën delegatët unanimisht votuan rritjen e anëtarësisë ndaj BNJVL-së, për dy denarë. Në vend të 8 denarëve të deritanishëm për kokë banori, çdo komunë vitin e ardhshëm do të paguajë anëtarësi vjetore në lartësi prej 10 denarë, të shumëzuar me numrin e banorëve të tyre që është përcaktuar në regjistrimin e fundit të realizuar në shtet. Kryesisht, shumta e përgjithshme që tani duhet t'a paguajnë numri më i madh komunave pothuajse është e njëjtë, ose diku është rritur pak. Të pranishmit shprehën përpjekjet për zbatimin e metodave të reja të veprimit për sigurimin e rezultateve të nevojshme, si dhe përkushtim më i madh dhe unitet në BNJVL në lobimin për arritjen e reformave të nevojshme në pushtetin lokal. Në këtë seancë Kuvendi miratoi edhe Buxhetin dhe Planin aksional të BNJVL-së për vitin.

Në muajin dhjetor Bordi drejtues i BNJVL-së mbajti dy seanca në të cilat vëmendje e veçantë i'u kushtua sfidave me krizën energjetike, veçanërisht në pjesën e ndriçimit rrugor. Në të dy seancat u ftuan edhe përfaqësuesit e EVN-së, me të cilët u diskutua për vendimin e Qeverisë, me të cilin deri më 12 dhjetor 2022, komuna duhet të zgjedhë furnizues në treg të hapur, në të kundërtën prej 1 janarit 2023, pavarësisht statusit të konsumatorit të vogël, ndriçimi publik do të furnizohet nga furnizuesi në rastin përfundimtar me çmime të cilat janë 20% më të larta nga çmimi i tregut. U konkludua që komunat të cilat kanë marrë shkresa nga EVN group të parashtrajnë kundërshtim ndaj kompanisë në fjalë, ndërsa konkluzioni nga mbledhja e dytë në këtë muaj ishte që BNJVL të dërgojë kërkesë në Qeveri, që çmimi i ndriçimit rrugor të jetë arkëtimi sipas çmimit real të prodhimit të energjisë elektrike të SHA ESM. Në këtë temë, por edhe mbi çështje tjera lidhur me financimin e komunave, kryetari i Komisionit për financim të komunave, kryetari i Komisionit për financim në kuadër të BNJVL-së, Aco Ristov, kryetari i komunës së Radovishit, realizuan takim me Ministrin për vetëqeverisje lokale, Risto Penov.

Në pjesën e aktiviteteve të BNJVL-së për përforcimin e administratës komunale u realizuan trajnime në të cilat u prezantuan përvojat që u morrën gjatë zbatimit të projektit rajonal „Menaxhim me mbeturinat me ambalazh të qelqit në Ballkanin Perëndimor“, ndërsa për komunat-pjesëmarrëse në këtë projekt u dorëzuan mirënjohje për kontributin për menaxhim më të mirë me ambalazhin e qelqit, në konferencën përfundimtare të organizuar në Beograd. Për nevojat e komunave për zbatimin e „forumeve në bashkësi“, përmes realizimit të trajnimeve dhe provimit BNJVL siguroi 23 moderatorë të certifikuar të forumeve. Gjatë këtij muaji certifikatë për pjesëmarrje në trajnime lidhur me dhënien e shërbimeve sociale morrën 45 përfaqësues nga pushteti lokal. Këtë muaj u mbajt edhe konferenca vjetore për decentralizimin dhe menaxhim lokal „Vetëqeverisja lokale – kohë për mundësi dhe revizion“ në të cilën pjesëmarrësit diskutuan mbi më shumë tema aktuale që reflektohen mbi pushtetin lokal dhe decentralizimin në vend.

Me respekt,

Dushica Perishiq
Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

тел. +389 (0) 2 30 99 033, факс: +389 (0) 2 30 61 994

ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32,

1000 Скопје, Република Северна Македонија

Извршен директор на ЗЕЛС:

Душица Перишиќ

Заменик извршен директор на ЗЕЛС:

Ардита Дема-Мехмети

Подготвила:

Весна Арсовска-Динковска

Превод:

Арта Абази

Лекторирал:

Валентина Великова

Дизајн и подготовка и печатење:

Европа 92

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

tel. +389 (0) 2 30 99 033, faks: +389 (0) 2 30 61 994

rr. „ Kopenhagenska“ nr. 5, F.P. 32,

1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut

Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:

Dushica Perishiq

Zëvendës drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:

Ardita Dema - Mehmeti

Përgatiti:

Vesna Arsovska - Dinkovska

Përkthim:

Arta Abazi

Lektoron:

Valentina Velikova

Dizajnim dhe përgatitje shtyp:

Evropa 92

РЕАЛИЗИРАНИ ОБУКИТЕ ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА СТЕКНАТИТЕ ИСКУСТВА ОД СПРОВЕДУВАЊЕТО НА РЕГИОНАЛНИОТ ПРОЕКТ „УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ОД СТАКЛЕНА АМБАЛАЖА ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН“

U REALIZUAN TRAJNIMET PËR BARTJEN E PËRVOJAVE TË FITUARA NGA ZBATIMI I PROJEKTIT RAJONAL „MENAXHIM ME MBETURINAT ME AMBALAZH TË QELQIT NË BALLKANIN PERËNDIMOR“

Спроведувањето на тригодишниот регионален проект „Управување со отпад од стаклена амбалажа во Западен Балкан“ е во завршна фаза (јануари 2020 – декември 2022 година). ЗЕЛС, во соработка со Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ), е партнер во имплементацијата на овој проект што е финансиран од Сојузното министерство за економска соработка и развој на Германија (БМЗ) и компанијата ПАКОМАК (Македонија), во рамките на програмата за соработка со бизнис-секторот develoPPP.de. Една од предвидените последни активности од проектот е пренесување на стекнатите искуства од неговата реализација на сите единици на локалната самоуправа. Во таа насока, ЗЕЛС во периодот од 29 ноември до 2 декември 2022 година, покани на обука претставници од општинската администрација од областа на животната средина, како и претставници од комуналните претпријатија со цел да се запознаат со предизвиците со кои се соочуваа шесте пилот-општини од нашата земја при реализацијата на проектот, како и со заклучоците и дефинираните препораките што произлегоа од него. На присутните им беа презентирани и трите бизнис-модел за исплатливо и економично управување со отпад од стакло (во урбана средина, во рурална средина и во секторот ХОРЕКА,) дефинирани по спроведувањето на проектните активности. Овие бизнис-модел треба да претставуваат своевиден примерок за сите општини при утврдувањето на систем на селектирање и управување со отпадот од стаклена амбалажа на својата територија. Во рамките на обуката беше претставена и најновата законска регулатива која ги утврдува обврските за сите учесници во создавањето и третирањето на отпадот, во насока на остварување на националните цели за собирање и рециклирање на отпад, кои се дефинирани да изнесуваат 70 % до 2030 година.

Во шесте пилот-општини драстично зголемен процентот на собран отпад од стаклена амбалажа

Уште на самиот почеток на средбата беше нагласено дека пилот-општините од нашата земја кои учествуваа во овој проект: Илинден, Битола, Гевгелија, Град Скопје (Аеродром и Гази Баба) Тетово и Штип го надминаа бараниот процент за зголемување на собраниот отпад од стаклена амбалажа и наместо потребното зголемување од 20 % за периодот 2019 - 2021 година тие забележаа зголемување за 59 %. Ова

Zbatimi i projektit rajonal „Menaxhim me mbeturinat me ambalazh qelqi në Ballkanin Perëndimor“ është në fazën përfundimtare (janar 2020 –dhjetor 2022). BNJVL, në bashkëpunim me Shoqërinë Gjermane për bashkëpunim internacional (GIZ) është partner në implementimin e projektit në fjalë që financohet nga Ministria Federale për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim të Gjermanisë (BMZ) dhe kompania PAKOMAK (Maqedoni), në kuadër të programit për bashkëpunim me sektorin e biznesit develoPPP.de. Një ndër aktivitetet e fundit të parashikuara nga projekti është bartja e përvojave të fituara nga realizimi i të njëjtit para të gjitha vetëqeverisjeve lokale. Në këtë drejtim BNJVL në periudhën prej 29 nëntor deri më 2 dhjetor, 2022, ftoi në trajnim përfaqësuesit e administratës nga lëmia e mjedisit jetësor, si dhe përfaqësuesit e ndërmarrjeve komunale me qëllim njohje të sfidave me të cilat ballafaqohen gjashtë pilot-komuna nga vendi jonë gjatë realizimit të projektit, si dhe me konkluzionet dhe rekomandimet e definuara që rrodhën nga i njëjti. Të pranishmëve i'u prezantuan edhe tre modelet e biznesit për menaxhim ekonomik me mbeturinat e qelqit (në mjedisin urban, në mjedisin rural dhe në sektorin HOREKA), të definuara në zbatimin e aktiviteteve të projektit. Këto modele biznesi duhet të paraqesin duhet të paraqiten në një ekzemplar të llojit të vet për të gjitha komunat gjatë përcaktimit të sistemit të selektimit të menaxhimit të mbeturinave të qelqit në territorin e tyre. Në kuadër të trajnimit u paraqit edhe rregullativa më e re ligjore e cila përcakton obligimet për të gjithë pjesëmarrësit në krijimin dhe trajtimin e mbeturinave, në drejtim të realizimit të qëllimeve nacionale për mbledhjen dhe riciklimin e mbeturinave të ciklat definohen të përmbajnë 70% deri në fund të vitit 2030.

Në gjashtë pilot-komuna në mënyrë drastike është rritur përqindja e mbeturinave të mbledhura me ambalazh të qelqit

Që në vetë fillimin e takimit u theksua se pilot komunat nga vendi jonë të cikat marrin pjesë në këtë projekt: Ilindeni, Manastiri, Qyteti i Shkupit (Aerodromi dhe Gazi Baba), Gjevgjelia, Tetova, Shtipi, e tejkalanuan përqindjen e kërkuar për rritjen e mbeturinave të mbledhura me paketim të qelqit dhe në vend të rritjes së nevojshme prej 20 % për periudhën prej 2019 – 2021, vërejtën rritje

е резултат на посветеноста на реализацијата на задачите утврдени во проектот од страна на општините и нивните комунални претпријатија и на приватниот комунален постапувач, ПАКОМАК, партнер во проектот. Во рамките на проектот, првенствено беше обезбедена соодветна инфраструктура за собирање на потребниот отпад од стакло за секоја пилот-општина, односно беа обезбедени вкупно 320 зелени контејнери, кои во вид на грант им беа поделени на овие општини, според претходно утврдената анализа на ангажираните експерти. Беа нагласено дека во овој процес, посебен предизвик претставуваше утврдувањето на локациите за поставување на контејнерите, со цел тие да им бидат лесно достапни на граѓаните. Беа изнесено дека во досегашната пракса на подготвување на планска документација од општините не се предвидуваат т.н. „зелени острови“, па во некои урбани средини добивањето на потребната документација од надлежните служби за поставувањето на зелените свона, претставуваше сериозен предизвик. Во рамките на проектот беше изработена и соодветна методологија која го опфаќаше и процесот на утврдување на оптималната големина на контејнерот, потоа евидентирање на собраниот отпад, начинот на транспортирање, сè со цел да се утврдат најекономичните рути и интервали за подигање на стаклената амбалажа. Сето тоа придонесе за утврдување и на трите бизнис-модел за урбана, рурална и ХОРЕКА средина кои се подетално објаснети во Прирачникот, што исто така е обезбеден во рамките на овој проект од кој, најмалку по еден примерок ќе добие секоја општина. Секоја општина може да утврди кој од овие модели е најсоодветен за да го примени во својата средина при селектирањето на овој вид отпад.

Спроведувањето медиумска кампања од особена важност за подигање на свеста на граѓаните за селекција на отпад од стакло

На средбата беше истакнато и значењето на спроведената медиумска кампања за подигање на свеста на населението за селекција на отпадот, конкретно на отпадот од стакло. Во таа насока, во рамките на проектот беа изработени поголем број на информативни постери, видео-и аудиоанимации, на неколку комунални претпријатија им беше обезбедено да испратат информативни летоци за граѓаните преку комуналните сметки, а во некои урбани средини беа реализирани и конкретни едукативни активности. Сепак, најголемиот дел од кампањата се водеше преку социјалните медиуми, од причина што во овој период се спроведува мерките за изолација на граѓаните, предизвикани од пандемијата со ковид-19. Сите материјали подготвени во рамките на проектот ќе им бидат испратени на сите општини, со цел да бидат искористени за јакнење на свеста за рециклирање на стаклената амбалажа. Јакнењето на свеста за рециклирање на отпадот од стакло е од особена важност бидејќи процентот на користено стакло за пакување, добиено по пат на рециклирање во регионот на Западен Балкан е далеку под просекот во Европската Унија. Всушност, повеќето од користената стаклена амбалажа завршува на депонии или нелегални места за фрлање отпад, каде што на стаклото му се потребни повеќе од 5000 години да се распадне. Токму и причината за спроведување на овој проект е поттикнување на селекцијата на стакло во трите земји: Босна и Херцеговина, РС Македонија и

преј 59%. Кjo është rezultat i realizimit të dedikimit të detyrave të përcaktuara në projektin nga ana e komunave dhe ndërmarrjeve komunale në kuadër të komunës dhe të vepruesve privat komunal, PAKOMAK, partner në Projektin në fjalë. Në kuadër të Projektit, parimisht është siguruar infrastruktura adekuatë për mbledhjen e mbeturinave të nevojshme të qelqit për çdo pilot-komunë, respektivisht u siguruan gjithsej 320 kontejnere të gjelbër, në formë të grantit i'u nda komunave në fjalë, sipas një analize të përcaktuar më parë nga ekspertët e angazhuar. U theksua se në këtë proces sfidë e veçantë ka qenë përcaktimi i lokacioneve për vendosjen e kontejnereve, në mënyrë që ato të jenë lehtësisht të aksesueshme për qytetarët. U tha se në praktikën e mëparshme të përgatitjes së dokumentacionit planor nga komunat, të ashtuquajturat “ishuj të gjelbër”, pra në disa zona urbane, marrja e dokumentacionit të nevojshëm nga shërbimet kompetente për vendosjen e „kambanave të gjelbëra” ishte një sfidë serioze. Në kuadër të projektit u zhvillua një metodologji e përshtatshme, e cila përfshinte procesin e përcaktimit të madhësisë më optimale të kontejnerit, më pas regjistrimin e mbeturinave të grumbulluara, mënyrën e transportit, të gjitha për të përcaktuar rrugët dhe intervalet më ekonomike për marrjen e ambalazhit të qelqit. E gjithë kjo kontribuoi në përcaktimin e tre modeleve të biznesit për mjediset urbane, rurale dhe HOREKA, të cilat janë shpjeguar më hollësisht në Doracakun, i cili ofrohet edhe në kuadër të këtij Projekti, nga të cilat secila komunë do të marrë të paktën një kopje. Çdo komunë mund të përcaktojë se cili prej këtyre modeleve është më i përshtatshëm për t'u aplikuar në mjedisin e saj kur selekton këtë lloj të mbeturinave.

Realizimi i fushatës mediatike, tejet e rëndësishme për ngritjen e vetëdijes së qytetarëve për selektimin e mbeturinave të qelqit

Në takim u theksua rëndësia e fushatës mediatike të zhvilluar për ndërgjegjësimin e popullatës për selektimin e mbeturinave, konkretisht mbeturinave të qelqit. Në këtë drejtim, në kuadër të projektit u prodhuan një numër i madh i posterave informativ, video dhe audio animacione, u dërguan fletëpalosje informative në disa kompani komunale dhe u dërguan qytetarëve përmes faturave komunale, si dhe u realizuan aktivitete specifike edukative në disa zona urbane. Megjithatë, pjesa më e madhe e fushatës u zhvillua përmes rrjeteve sociale, për faktin se gjatë kësaj periudhe po zbatoheshin masat për izolimin e qytetarëve, të shkaktuara nga pandemia Covid-19. Të gjitha materialet e përgatitura në kuadër të projektit do të dërgohen në të gjitha komunat, në mënyrë që të përdoren për të rritur ndërgjegjësimin e qytetarëve për riciklimin e ambalazheve të qelqit. Rritja e ndërgjegjësimin për riciklimin e mbeturinave të qelqit është e një rëndësie të veçantë, sepse përqindja e qelqit të ambalazhuar të përdorur të marrë përmes riciklimit në rajonin e Ballkanit Perëndimor është larg mesatares në Bashkimin Evropian. Në fakt, shumica e ambalazheve të përdorura të qelqit përfundojnë në deponi ose vende të paligjshme të hedhjes, ku qelqit i duhen më shumë se 5000 vjet për t'u dekompozuar. Arsyeja e zbatimit të këtij projekti është inkurajimi i përzgjedhjes së qelqit në tre vendet: Bosnjë dhe Hercegovinë, Maqedonia e Veriut dhe Serbi dhe sigurimin e kushteve fillestare

Србија и обезбедување на појдовни услови за развој на циркуларна економија во оваа област. Споредено со другиот отпад од пакување, стаклото е потешко и многу поскапо за транспорт. Трошокот за превоз е еден од главните фактори за намалување на вредноста на стаклото како рециклирачки извор. Во земјите на Западен Балкан, во моментот не постои функционален систем за управување со рециклирање на стакло и нема адекватни податоци за рециклирање на стакло што би претставувале појдовна точка да се овозможи економски ефикасен синџир на вредности за рециклирање на стакло и подобрување на соработката на многу различни засегнати страни во текот на целиот процес.

Правна рамка за подигање на националните цели за селектирање и собирање отпад

Во насока на подигање на националните цели за селектирање и собирање отпад; обезбедување на услови за развој на циркуларна економија и усогласување на нашата земја со директивите на ЕУ, Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) уште во 2019 година пристапи кон измени и дополнувања во законската регулатива. На обуката во ЗЕЛС, посебно внимание беше посветено на трите закони: Законот за регионално управување со отпад (последна измена од септември 2021 година) Законот за пакување и управување со отпад од пакување (нов концепт од септември, 2021) и Законот за проширена одговорност на производители за управување со посебни текови на отпад (нов закон од септември, 2021 година). Од особено значење е подеталното регулирање на работата на колективните и самостојните постапувачи, но и утврдувањето на проширената одговорност за производителите за отпадот од пакување што го создаваат. Беше нагласено дека и при водењето на тендерските постапки важно е да се обрне внимание при изборот на стопанскиот субјект или трговецот што создава отпад, односно тој да има склучено договор со соодветен колективен постапувач. Исто така, присутните беа информирани дека по забраната за употреба на пластични кеси за носење стоки, во согласност со Законот за управување со пакување и отпад од пакување, МЖСПП собрало вкупно 120 милиони денари кои во следниот период ќе им бидат распределени на општините за да ги искористат во насока на имплементација на Законот. Станува збор за средства собрани од надоместокот од купувачите во висина од 15 денари за парче биоразградлива кеса што ќе ја побараат од продавачот.

пër zhvillimin e një ekonomie rrethore në këtë fushë. Krahasuar me mbeturinat tjera të paketuara, qelqi është më i rëndë dhe shumë më i shtrenjtë për t'u transportuar. Kostoja e transportit është një nga faktorët kryesorë në uljen e vlerës së qelqit si një burim i riciklueshëm. Në vendet e Ballkanit Perëndimor, aktualisht nuk ka një sistem funksional të menaxhimit të riciklimit të qelqit dhe nuk ka të dhëna adekuate për riciklimin e qelqit që do të ishte një pikënisje për të mundësuar një zinxhir vlerash ekonomikisht efikase për riciklimin e qelqit dhe për të përmirësuar bashkëpunimin e shumë palëve të tanguara të ndryshme përgjatë mbarë këtij procesi.

Korniza juridike për ngritjen e qëllimeve nacionale për selektimin dhe mbledhjen e mbeturinave

Në drejtim të ngritjes së synimeve nacionale për selektimin dhe mbledhjen e mbeturinave; duke siguruar kushtet për zhvillimin e një ekonomie rrethore dhe përafrimin e vendit tonë me direktivat e BE-së, Ministria për mjedis jetësor dhe planifikim hapësinor (MMJPH) tashmë në vitin 2019 aderoi drejt ndryshimeve dhe plotësimeve në rregulloren ligjore. Në trajnimin në BNJVL, vëmendje e veçantë i'u kushtua tri ligjeve: Ligji për menaxhimin rajonal të mbeturinave (ndryshimi i fundit nga shtatori 2021), Ligji për paketim dhe menaxhim të mbeturinave të paketuara (koncepti i ri nga shtatori 2021) dhe Ligji për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesit për menaxhimin e rrjedhës së mbeturinave (ligji i ri nga shtatori 2021). Me rëndësi të veçantë është rregullimi më i detajuar i punës së vepruesve kolektivë dhe të pavarur, si dhe përcaktimi i përgjegjësisë së zgjeruar për prodhuesit për mbeturinat e paketuara që ata krijojnë. U theksua se edhe gjatë zhvillimit të procedurave të tenderit është e rëndësishme t'i kushtohet vëmendje zgjedhjes së subjektit afarist apo tregtarit që krijon mbeturina, të ketë lidhur marrëveshje me vepruesin e përshtatshëm kolektiv. Po ashtu, të pranishmit u njoftuan se pas ndalimit të përdorimit të qeseve plastike për bartje të mallrave, në përputhje me Ligjin për menaxhimin e paketimit dhe mbeturinave të paketuara, MMJPH ka mbledhur gjithsej 120 milionë denarë, të cilat në periudhën e ardhshme do t'u shpërndahet komunave për t'i përdorur në drejtim të zbatimit të ligjit në fjalë. Bëhet fjalë për mjete të mbledhura nga kompensimi nga blerësit në vlerë prej 15 denarë për një qese të biodegradueshme që do ta kërkojnë nga shitësi.

Обврски, препораки и стимулативни мерки

Пред присутните беа изнесени и одредени препораки и обврски кои се однесуваат и за единиците на локалната самоуправа, како што е обврската да подготват планови за управување со отпад и во согласност со нив, да се утврдат микролокации за поставување на опрема за собирање отпад од пакување во договор со избраниот оператор за собирање отпад од пакување. Бројот на локациите се утврдува соодветно на бројот на граѓани во населеното место. Се подготвуваат извештаи кои задолжително се поставуваат транспарентно на веб-страницата на општината. Притоа општината мора да соработува и да склучи договори со еден или со повеќе лиценцирани колективни постапувачи за соодветен отпад, а исто така треба да обезбеди и континуирано градење на капацитети на општинска администрација и да се вклучи во подигањето на свеста кај населението за селекција на отпад. Извештаите за висината на средствата собрани од надоместокот за отпад задолжително се објавуваат јавно, бидејќи со закон е утврдена и обврската 65 % од тој износ задолжително да се инвестира во инфраструктурата за селекција на отпад и 10 % во кампањи за подигање на свеста кај населението. На обуката беше посочено и на искуствата од другите земји, кои покажуваат дека во поттикнувањето на граѓаните да го селектираат отпадот, особено стимулативна мерка е кога наплатата за оваа услуга се врши според тежината на комуналниот отпад (kg), а не според површината (m²) како што е сега кај нас. Новата методологија за утврдување на цената на оваа услуга, сè уште не е донесена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги.

Obligimet, rekomandimet dhe masat stimuluuese

Para të pranishmëve u prezantuan disa rekomandime dhe obligime që vlejнe edhe për njësitë e vetëqeverisjes lokale, si detyrimi për përgatitjen e planeve të menaxhimit të mbeturinave dhe konform me ato, të përcaktohen mikrolokacionet për vendosjen e pajisjeve për mbledhjen e mbeturinave të paketuara në marrëveshje me vepruesin e përzgjedhur për mbledhjen e mbeturinave të paketuara. Numri i lokacioneve përcaktohet sipas numrit të qytetarëve në vendbanim. Raportet përgatiten dhe duhet të vendosen në mënyrë transparente në ueb faqen e komunës. Duke vepruar kështu, komuna duhet të bashkëpunojë dhe të lidhë marrëveshje me një ose më shumë veprues kolektivë të licencuar për mbeturinat adekuate, si dhe duhet të sigurojë ngritjen e vazhdueshme të kapaciteteve të administratës komunale dhe të përfshihet në ngritjen e vetëdijes së popullatës për selektimin e mbeturinave. Raportet për lartësinë e mjeteve nga kompensimi i mbeturinave detyrimisht shpallen publikisht, pasi që me ligj është përcaktuar edhe obligimi që 65% nga kjo shumë detyrimisht duhet të investohet në infrastrukturën për selektim të mbeturinave edhe prej 10% në fushatën për ndërgjegjësimin e vetëdijes së popullatës. Në trajnim u përmend se përvoјat nga vendet tjera tregojнe se në nxitjen e qytetarëve të selektoјnë mbeturinat, veçanërisht masa stimuluuese është kur arkëtimi i shërbimit në fjalë kryhet përmes peshës së mbeturinave komunale (kg), e jo sipas sipërfaqes (m²) siç është deri më tani tek ne. Metodologjia e re për përcaktimin e çmimit të këtij shërbimi, akoma nuk është miratuar nga ana e Komisionit rregullator për energjetikë dhe shërbime të ujit.

СРЕДБА НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА КОМИСИЈАТА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ПРИ ЗЕЛС СО МИНИСТЕРОТ ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Претседателот на комисијата за финансирање при ЗЕЛС, Ацо Ристов, градоначалник на Општина Радовиш и министерот за локална самоуправа, Ристо Пенов, на 1 декември 2022 година, имаа заедничка средба на која се разговараше за повеќе итни, отворени прашања што во моментот претставуваат сериозен предизвик за општините во земјава. Градоначалникот Ристов побара поддршка за повеќе предизвици од министерот за локална самоуправа, како претставник на локалните власти во Владата и како човек што зад себе има осумгодишно искуство на градоначалник на Град Скопје.

1. Прво, беше отворено прашањето за јавно, улично осветлување и неодамнешната одлука на Владата со која се скратува правото на општините, преку своите јавни комунални претпријатија да ја плаќаат оваа давачка, по цена за мали потрошувачи. Дел од општините што ја користат оваа законска можност добија известување од ЕВН, дека од 1 јануари 2023 година ќе мора да се вратат на нерегулиран, слободен пазар, а тоа значи драстично зголемување на нивните трошоци. Ова претставува дополнително финансиско оптоварување на општините, бидејќи е потребно да направат тендерски постапки за избор на снабдувач со електрична енергија за улично осветлување, за што понекогаш минуваат и два до три месе-

TAKIM I KRYETARIT TË KOMISIONIT PËR FINANCIМ NË KUADËR TË BNJVL-SË ME MINISTRIN PËR VETËQEVERISJE LOKALE

Kryetari i Komisionit për financim në kuadër të BNJVL-së, kryetari i komunës së Radovishit, Aco Ristov dhe ministri për vetëqeverisje lokale, Risto Penov më 1 dhjetor 2022 patën takim të përbashkët në të cilin i diskutua mbi shumë çështje të hapura urgjente, që për momentin paraqesin sfida serioze për komunat në vendin tonë. Kryetari Ristov kërkoi përkrahje nga ministri për vetëqeverisje lokale, si përfaqësues i pushtetit qendror në Qeveri dhe si njeri që mbas vetes bart përvojë tetëvjeçare si Kryetar i Qytetit të Shkupit.

1. Fillimisht u hap çështja e ndriçimit publik, rrugor dhe vendimi i Qeverisë dhjetë ditë më parë, me të cilin u shkurtuohet e drejta e komunave përmes shoqërive të tyre publike për të paguar këtë tarifë, me një çmim për konsumatorët e vegjël. Një pjesë e komunave që e shfrytëzoјnë këtë mundësi ligjore kanë marrë njoftim nga EVN se nga 1 janari 2023 do të duhet të kthehen në një treg të parregulluar dhe të lirë, gjë që do t'i rrisë në mënyrë drastike shpenzimet. Kjo paraqet një barrë shtesë financiare për komunat, sepse është e nevojshme të zhvillohen procedura tenderuese për zgjedhjen e furnizuesit të energjisë elektrike për ndriçimin rrugor, që ndonjëherë zgjat nga dy deri në tre muaj dhe gjatë kësaj kohe ato do të duhet të përdorin energjinë elektrike nga EVN Home, për të

ци и за тоа време ќе мора да ја користат електричната енергија од ЕВН Хоме, за што ќе плаќаат берзанска цена поголема за 50 %. Министерот беше запознаен и за сите преговори што досега ЗЕЛС ги имала со централната власт и дека ова прашање веќе цела година е поставувано, а решение не е понудено, ниту се прифатени предлог-решенијата што ги достави ЗЕЛС и кои нудат подобра состојба за сите. Министерот Пенев вети дека ова прашање ќе го постави уште веднаш на седница на Владата и дека ќе ја информира ЗЕЛС за ставот на Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги, особено што претседателот на ова тело, Марко Бислимовски, се обврзал да се обиде да најде најсоодветно решение во наредните десетина дена.

2. Второто прашање што се отвори на овој состанок беше поврзано со пожарникарите и ниската и недоволна наменска дотација што се исплаќа за нивните плати. Иако при преземањето на пожарникарите во 2005 година, нивниот број бил значително поголем, секоја година Министерството за одбрана го намалува тој број и исплаќа плати за значително помал број на пожарникари од бројот кој согласно со закон, секоја општина треба да го има.

3. Третото прашање беше поврзано со капиталните дотации, кои, различни министерства ги предвидуваат во буџетот и се наменети за општините. Забелешката беше дека нема некаква формула по која се исплаќаат овие дотации и ниту општините знаат што можат да очекуваат, ниту министерствата како да ги поделат овие средства, со што многу често се случува тие да не се реализираат. Долгогодишната заложба на ЗЕЛС е капиталните дотации, кои треба да бидат многу важен сегмент во финансирањето на општините, да се делат во блиска комуникација со ЗЕЛС и по формула која ќе ги спречи поделбите и нерамномерното форсирање на општините, за сметка на други кои се крајно дефинансирани.

ЗЕЛС ОБЕЗБЕДИ 23 СЕРТИФИЦИРАНИ ФОРУМСКИ МОДЕРАТОРИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ОПШТИНИТЕ

Сите кандидати што се пријавија на повикот на ЗЕЛС за следење обуки и полагање испит за стекнување со сертификат за форумски модератор, ги исполнија потребните услови и се стекнаа со оваа значајна потврда. Впрочем, последната фаза од овој процес беше полагањето на усниот дел од испитот, што беше реализиран на 5 и 6 декември 2022 година, во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот. Секој кандидат одговараше на сет прашања, претходно подготвени од стручната комисија, а кои се однесуваа на презентирање на „работа на случај“ при практично реализирање на одредени форумски сесии. Со оглед што најголемиот број од пријавените кандидати имаа претходно повеќегодишно практично искуство во организација и водење/модерирање на форумските сесии во рамките на форумите во заедниците, тие покажаа и исклучителни вештини и знаења како да постапат и како практично да се справат со поставените предизвици. Во таа насока и членовите на комисијата одлучија дека сите кандидати ги имаат потребните знаења за улогата и задачата на модераторот, но и за целокупното функционирање на форумскиот процес и можат да дадат голем придонес за квалитетно спроведувањето на оваа граѓанска алатка од страна на општините. Со сертифицирањето на форумските модератори, треба да се обезбеди повисоко ниво на

cilën do të paguajnë 50% të çmimit të берзес më të lartë. Ministri ka qenë i informuar edhe për të gjitha negociatat që BNJVL ka pasur me pushtetin qendror dhe se kjo çështje është ngritur për një vit të tërë dhe nuk është ofruar zgjidhje, as a janë pranuar zgjidhjet e propozuara që ai ka paraqitur. BNJVL dhe të cilat ofrojnë gjendje më të mirë për të gjithë. Ministri premtoi se këtë pyetje do ta shtrojë menjëherë në seancën e sotme të Qeverisë dhe se do t'a informojë BNJVL-në për qëndrimin e Komisionit Rregullativ për energjetikë dhe shërbime të ujit, veçanërisht që kryetari i këtij organi, Marko Bislimovski, është zotuar që të përpiqet të gjejë zgjidhja më e përshtatshme në dhjetë ditët e ardhshme.

2. Çështja e dytë që u ngrit në këtë takim kishte të bënte me zjarrfikësit dhe subvencionimin e ulët të pamjaftueshëm të dedikuar për pagat e tyre. Edhe pse me marrjen e zjarrfikësve në vitin 2005 numri i tyre ishte dukshëm më i lartë, Ministria për mbrojtje çdo vit e zvogëlon këtë numër dhe paguan paga për një numër dukshëm më të ulët të zjarrfikësve se numri që sipas ligjit duhet të ketë secila komunë.

3. Pyetja e tretë kishte të bënte me dotacionet kapitale, të cilat ministritë e ndryshme i parashikojnë në buxhet dhe u dedikohen komunave. Vërejtja ishte se nuk ka formulë sipas së cilës paguhet këto subvencione dhe as komunat nuk e dinë se çfarë mund të presin e as ministritë se si t'i ndajnë këto mjete, kështu që shumë shpesh ndodh që të mos realizohen.

Përpjekje shumëvjeçare e BNJVL-së është që dotacionet kapitale, të cilat duhet të jenë segment shumë i rëndësishëm në financim të komunave, të ndahen në komunikim të afërt me BNJVL-në dhe sipas formulës, me të cilën do të parandalohen ndarjet dhe forcimi i pabarabartë i komunave, në llogari të komunave tjera të cilat janë tejet të defincuara.

BNJVL SIGUROI 23 CERTIFIKATA TË MODERATORËVE TË FORUMEVE PËR NEVOJAT E KOMUNAVE

Të gjithë kandidatët të cilët u paraqitën në thirrjen e BNJVL-së për ndjekjen e trajnimeve dhe dhënien e provimit për marrjen e certifikatës për moderator të forumit, i plotësuan kushtet e nevojshme dhe morën këtë vërtetim të rëndësishëm. Në të vërtetë, faza e fundit e këtij procesi ishte kalimi i pjesës së të përgjigjurit gojarisht të provimit që u realizua më 5 dhe 6 dhjetor 2022, në hapësirat e Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së. Secili kandidat i'u përgjigj një grupi pyetjesh, të përgatitura më parë nga komisioni i ekspertëve, të cilat i referoheshin prezantimit të „punës së rastit“ gjatë realizimit praktik të sesioneve të caktuara të forumit. Duke pasur parasysh se shumica e kandidatëve të regjistruar kishin përvojë të mëparshme praktike në organizimin dhe udhëheqjen/moderimin e sesioneve të forumit në kuadër të Forumeve në bashkësi, ata gjithashtu treguan aftësi dhe njohuri të jashtëzakonshme se si të veprojnë dhe si të përballen praktikisht me sfidat e vendosura. Në këtë drejtim, anëtarët e komisionit vendosën që të gjithë kandidatët të kenë njohuritë e nevojshme për rolin dhe detyrën e moderatorit, por edhe për funksionimin e përgjithshëm të procesit të forumit dhe mund të japin një kontribut të madh në zbatimin cilësor të kësaj vegle të qytetarëve nga ana e komunave. Certifikimi i moderatorëve të forumit

структурирани дискусии што ќе се водат на форумските сесии. Сертифицираните форумски модератори треба да ги инспирираат учесниците активно да учествуваат во дискусијата и да ги елаборираат најважните предизвици со кои се соочуваат граѓаните во своето место на живеење, но притоа и да ги насочат да ги понудат свои идеи и решенија како тие да се надминат. Доколку модераторот успешно ја води сесијата, им дава соодветен збор на сите присутни и се справува со ситуациите на одвлекување на вниманието од основната тема на форумот, тогаш општината ќе добие многу важни информации за потребите и барањата на своите граѓани и во тој правец ќе го усогласи креирањето и донесувањето на локални политики. Користените техники за олеснување, треба да обезбедат рамноправност на сите учесници, релативно брзи начини за обезбедување на различни мислења и пристапи за постигнување на консензус. Сертификатот на форумските модератори е со важност од пет години.

duhet të sigurojë një nivel më të lartë të diskutimeve të strukturuar që do të zhvillohen në sesionet e forumit. Moderatorët e certifikuar të forumit duhet të frymëzojnë pjesëmarrësit që të marrin pjesë aktive në diskutim dhe të shtjellojnë sfidat më të rëndësishme me të cilat përballen qytetarët në vendbanimin e tyre, por në të njëjtën kohë t'i drejtojnë ata të ofrojnë idetë dhe zgjidhjet e tyre për tejkalimin e tyre. Nëse moderatori drejton me sukses seancën, i jep fjalën e duhur të gjithë të pranishmëve dhe merret me situata të shpërqendrimit nga tema kryesore e forumit, atëherë komuna do të marrë informacion shumë të rëndësishëm për nevojat dhe kërkesat e qytetarëve të saj dhe në atë drejtim do të harmonizojnë krijimin dhe miratimin e politikave lokale. Teknikat e shfrytëzuara për lehtësim duhet që të sigurojnë barazi të të gjithë pjesëmarrësve, relativisht mënyra të shpejta për sigurimin e mendimeve të ndryshme dhe qasjeve për arritjen e konsensusit. Certifikata e moderatorëve të forumeve vlen 5 vjet.

ОПШТИНИТЕ КОИ ДОБИЈА ДОПИС ОД EVN GROUP ДА ПОДНЕСАТ ПРИГОВОР ДО КОМПАНИЈАТА - ЗАКЛУЧОК НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЗЕЛС

KOMUNAT TË CILAT MORRËN SHKRESË NGA EVN GROUP, TË DËRGOJNË KUNDËRSHTIM NË KOMPANINË NË FJALË – KONKLIZIONI I BORDIT DREJTUES I BNJVL-së

Сите општини што добија допис од EVN group (Електродистрибуција ДООЕЛ), веднаш да поднесат приговор до оваа компанија, беше заклучокот што Управниот одбор на ЗЕЛС го донесе на 11. седница што се одржа на 7 декември 2022 година, во просториите на административната зграда на ЗЕЛС. Во дописот, испратен на почетокот на декември, се посочува дека до 12 декември 2022 година, општината треба да избере снабдувач на отворен пазар за мерните места посочените во дописот, во спротивно од 1 јануари 2023 година ќе бидат снабдувани од EVN Хоме, како снабдувач во краен случај со електрична енергија, независно од статусот на мал потрошувач. На седницата, во дискусијата за оваа точка од дневниот ред, присуствуваа и високи претставници од EVN group.

Имено во дописот од EVN group, станува збор за активности што оваа компанија ги презела по донесувањето на Одлуката на Владата на РСМ за преземање мерка во услови на постоење на кризна состојба во снабдувањето со електричната енергија.

Të gjitha komunat të cilat morrën shkresa nga EVN group (Elektrodistribucioni SHPNJP) menjëherë të dërgojnë kundërshtim në këtë kompani, ishte konkluzioni i Bordit drejtues të BNJVL-së që e miratoi në seancën e njëmbëdhjetë, që u mbajt më 7 dhjetor, 2022, në hapësirat e ndërtesës administrative të BNJVL-së. Në shkresën e dërguar në fillim të dhjetorit përmendet se deri më 12 dhjetor, 2022, komuna duhet të zgjedhë furnizues tregut të hapur të vendeve matëse të përmendura në shkresë, në të kundërtën që nga 1 janari, 2023 do të furnizohen nga ana e EVN HOME, si furnizues në rastin përfundimtar me energji elektrike, pavarësisht statusit të konsumatorit të vogël. Në seancë, gjazë diskutimit mbi këtë pikë të rendit të ditës dhe përfaqësuesve të lartë nga EVN group.

Emërisht, në shkresën e EVN group, bëhet fjalë për aktivitetet që kjo kompani i ka ndërmarrë pas miratimit të Vendimit të Qeverisë së RMV për ndërmarrjen e masës në kushte të ekzistimit të gjendjes së krizës në furnizimin e energjisë elektrike. Ka kryer këqyrje dhe ka

Извршила увид и ги утврдила пресметковните мерни места каде што потрошувачите кои, до 1 јануари 2022 година не биле мали потрошувачи, со реализирана промена на корисник потоа се стекнале со статус на мали потрошувачи. Во таа насока во дописот се посочува дека општините за овие мерни места, до 12 декември треба да изберат снабдувач на отворен пазар, или од почетокот на следната година ќе бидат снабдувани од EVN HOME, независно од статусот на мал потрошувач, но најмногу во рок од 90 дена. По овој рок снабдувачот има обврска да побара прекин/исклучување на корисникот од електродистрибутивната мрежа.

Општините незадоволни од односот на централната власт

Членовите на Управниот одбор изразија големо незадоволство од ваквиот однос на централната власт кон општините, при што беше изнесено дека наспроти очекувањата за поддршка и преземање на заеднички активности за справување со енергетската криза во полза на граѓаните, Владата на РСМ презема низа мерки со кои се нарушува угледот на локалната власт, се упатуваат неосновани обвинувања и засилено се туркаат до работ на егзистенцијата. Сите мерки што досега ги презедоа општините во насока да им овозможат на своите граѓани континуирано обезбедување на услугите, се прогласуваат за незаконски и се донесуваат низа мерки и одлуки за нивно спречување. Прашање на време е само кога општините ќе бидат доведени во целосен колапс, поради огромната висина на сметките за електрична енергија, а особено оние за услугата за јавното осветлување. Според пресметките изнесени од неколку општини, со средствата што треба да ги потрошат за високата цена на електрична енергија тие можат да изградат една детска градинка. На седницата, повторно беше изнесено и предлогот-барањето општините генерално да плаќаат електрична енергија по цена за мали потрошувачи, бидејќи не се профитни организации, туку струјата ја користат за јавни услуги.

Сè уште нема одговор од Уставниот суд на иницијативата од ЗЕЛС

Само да потсетиме дека ЗЕЛС, во името на сите општини, на 11 ноември 2022 година достави иницијатива до Уставниот суд за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката со утврдување на предлог за донесување на временна мерка со која ќе се запре нејзината примена. Досега до ЗЕЛС не е стигнат никаков одговор.

пërcaktuar vendet matëse ku konsumatorët të cilët deri më 1 janar 2022 nuk kanë qenë konsumatorë të vegjël, me ndryshimin e realizuar të konsumatorit më vonë ka marrë statusin konsumatorë të vegjël. Në këtë drejtim, shkresa tregon se komunat për këto pika matëse duhet të zgjedhin furnizues në tregun e hapur deri më 12 dhjetor, ose nga fillimi i vitit të ardhshëm do të furnizohen nga EVN HOME, pavarësisht statusit të konsumatorit të vogël. por kryesisht në një periudhë prej 90 ditësh. Pas kësaj periudhe, furnizuesi ka detyrimin të kërkojë ndërprerje/shkyçje të përdoruesit nga rrjeti i shpërndarjes së energjisë elektrike.

Komunat e pakënaqura nga raporti i pushtetit qendror

Anëtarët e Bordit drejtues shprehën pakënaqësi të madhe për këtë qëndrim të pushtetit qendror ndaj komunave, ku u tha se kundër pritjeve për mbështetje dhe ndërmarrje të aktiviteteve të përbashkëta për përbalimin e krizës energjetike në dobi të qytetarëve, Qeveria e RMV po merr një sërë masash që dëmtojnë reputacionin ndaj pushtetit lokal bëhen akuza të pabaza dhe ato janë shtyrë në kufi të ekzistencës. Të gjitha masat e ndërmarrja deri më tani nga komunat për t'u ofruar qytetarëve të tyre ofrimin e vazhdueshëm të shërbimeve janë shpallur të kundërligjshme dhe janë marrë një sërë masash dhe vendimesh për parandalimin e tyre. Është vetëm çështje kohe se kur komunat do të çohen në kolaps total, për shkak të lartësisë së madhe të faturave të energjisë elektrike dhe veçanërisht atyre për shërbimin e ndriçimit publik. Sipas llogaritjeve të bëra nga disa komuna, me mjetet që duhet të shpenzojnë për çmimin e lartë të rrymës mund të ndërtojnë një çerdhe. Në seancë u paraqit sërish propozimi - kërkesa që komunat përgjithësisht të paguajnë energjinë elektrike me çmim konsumatorë të vegjël, sepse nuk janë organizata fitimprurëse, por përdorin energjinë elektrike për shërbime publike.

Akoma nuk ka përgjigje nga Gjykata kushtetuese në iniciativë të BNJVL-së

Kujtojmë se BNJVL, në emër të të gjitha komunave, më 11 nëntor 2022, në Gjykatën Kushtetuese ka dorëzuar iniciativë për vlerësimin e kushtetutshmërisë dhe ligjshmërisë së Vendimit me propozim për miratimin e masës së përkohshme me të cilën ndalohet zbatimi i tij. BNJVL deri më tani nuk ka marrë asnjë përgjigje.

Станува збор за Одлуката на Владата на РСМ за преземање мерка во услови на постоење на кризна состојба во снабдувањето со електричната енергија, донесена на 30 октомври 2022 година.

Измени во Законот за комунални такси?!

Во тарифниот систем што го донесе Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на крајот од јуни 2022 година, каде што беа утврдени новите цени на електрична струја по категории, воопшто не беше пропишана категорија на потрошувачка - „јавно осветлување“. Поточно, оваа категорија на потрошувачка во сегашниот тарифен систем на Регулаторната комисија не постои, со образложение дека ваквата промена е направена во согласност со европските директиви. Во таа насока ЕВН, која ја наплаќа оваа комунална такса во име на општините, веднаш информираше дека сè до усогласување на законските и подзаконските акти кои ја уредуваат наплатата на комуналната такса за улично осветлување, наплатата ќе продолжи да ја врши по цените што биле во сила пред поскапувањето на електричната енергија, односно што важеле до 30 јуни 2022 година. Тоа значи дека општините, на име на собраната комунална такса по овој основ, ќе добиваат од ЕВН многу помалку финансиски средства отколку што тие треба да ги исплатат за потрошената електрична енергија за уличното осветлување на ангажираниот снабдувачот преку отворен пазар. Станува збор за огромни финансиски средства што се одлеваат од општинските каси повеќе од пет месеци, само по овој основ. Парите наместо да одат за реализација на проекти за подобри услуги за граѓаните, одат за наплатување на огромни сметки за електрична енергија, бидејќи надлежните институции и по шест месеци не ги утврдуваат потребните законски корекции. ЗЕЛС за оваа состојба реагираше уште во јули и организираше низа средби со претставници од Министерството за финансии, со Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги и со други институции, при што упати и писмени дописи, но досега и од овие институции нема никаква разрешница.

Затоа членовите на Управниот одбор на оваа 11. седница, уште еднаш изразија силно незадоволство за неодговорноста и инертноста на надлежните институции за прашања кои се однесуваат за локалната самоуправа, особено нагласувајќи ја последната вонредна мерка од Владата и дописот од EVN group. Тие посочија дека не само што станува збор за неоснована одлука, туку

Бèhet fjalë për Vendimin e Qeverisë së RMV për marrjen e masës në kushtet e krizës në furnizimin me energji elektrike, i miratuar më 30 tetor 2022.

Ndryshime ne Ligjin për taksat komunale?!

Në sistemin tarifor të miratuar nga Komisioni Rregullativ për energjetikë dhe shërbime të ujit në fund të muajit qershor 2022, ku u përcaktuan çmimet e reja të energjisë elektrike sipas kategorive, nuk parashikohej fare kategori konsumi - „ndriçim publik“. Konkretisht, kjo kategori konsumi nuk ekziston në sistemin aktual tarifor të Komisionit Rregullativ, me arsyetimin se një ndryshim i tillë është bërë në përputhje me direktivat evropiane. Në këtë drejtim, EVN, e cila e mbledh këtë tarifë komunale në emër të komunave, menjëherë ka njoftuar se deri në harmonizimin e akteve ligjore dhe nënligjore që rregullojnë mbledhjen e taksës komunale për ndriçimin rrugor, arkëtimi do të vazhdojë të bëhet me çmimet që kanë qenë në fuqi para rritjes së çmimit të energjisë elektrike, pra të vlefshme deri më 30 qershor 2022. Kjo do të thotë se komunat, në emër të mbledhjes së taksës komunale mbi këtë bazë, nga EVN do të marrin shumë më pak mjete financiare sesa duhet t'ia paguajnë për energjinë elektrike të konsumuar për ndriçimin e rrugëve furnizuesit të kontraktuar përmes tregut të hapur. Fjala është për burime të mëdha financiare që kanë më shumë se pesë muaj që rrjedhin nga arkat e komunave, vetëm mbi këtë bazë. Paratë, në vend që të shkojnë për realizimin e projekteve për shërbime më të mira për qytetarët, shkojnë për arkëtimin e faturave të mëdha të energjisë elektrike, sepse institucionet kompetente as pas gjashtë muajsh nuk i përcaktojnë korigjimet e nevojshme ligjore. Për këtë situatë BNJVL reagoi tashmë në korrik dhe organizoi një sërë takimesh me përfaqësues të Ministrisë për financa, me Komisionin Rregullativ për energjetikë dhe për shërbime uji dhe me institucionet tjera dhe dërgoi korrespondencë me shkrim, por deri më tani nuk ka zgjidhje nga këto edhe institucionet.

Prandaj, anëtarët e Bordit drejtues në këtë seancë të 11-të, edhe një herë shprehën pakënaqësi të fortë për papërgjegjshmërinë dhe inertitetin e institucioneve kompetente për çështjet që kanë të bëjnë me vetëqeverisjen lokale, veçanërisht duke theksuar masën e fundit të jashtëzakonshme të Qeverisë dhe letrën nga EVN group. Ata theksuan se jo vetëm që është një

дека не постојат и реални временски услови за нејзино спроведување. Познато е дека за спроведување на една ваква тендерска постапка најчесто се потребни и по неколку месеци, а дел од општините веќе се соочуваат и со пропаднати тендери од овој вид, поради непријавувањето на лиценцираните компании. Она што во меѓувреме им останува на општините е да спроведуваат бројни буџетски ребаланси сè до целосно финансиско истоштнување и тотален колапс.

Општините имаат потреба за избор на директори на училишта, но немаат лиценцирани кандидати

Како втора точка на дневен ред на седницата на Управниот одбор на ЗЕЛС беше прашањето за негативното влијание врз општините од поништувањето на испитот на кандидатите кои посетувале обука за лиценца за директор, според Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење. Во таа насока, ЗЕЛС упати покана до директорот на Државниот просветен инспекторат да учествува на седницата за оваа точка на дневниот ред, со цел заемно утврдување на понатамошните чекори во интерес на општините. Поради значителни обврски на Инспекторатот во овој период, добивме одговор дека во следната прва пригода поканата ќе биде прифатена.

Присутните градоначалници посочија дека поголем број општини имаат потреба од избор на нови директори за одредени образовни установи. Но, по оваа ситуација, во некои општини воопшто ќе нема можност за пријавување на лиценцирани кандидати или пак нивниот број би бил минимален. Во таа насока, Управниот одбор на ЗЕЛС донесе заклучок да се испрати допис до Министерството за образование и наука во кој ќе се бара најдоцна до крајот на декември, Министерството да обезбеди услови за итно полагање на испитот за стекнување со лиценца за директор и воедно да пристапи кон преиспитување на можностите за обезбедување на законски измени за продолжување на временскиот период на важноста на оваа лиценца.

Присутните на оваа седница ги изгласаа: Предлог-буџетот на ЗЕЛС и Предлог-акцискиот план на ЗЕЛС за 2023 година, како и Планот на ЗЕЛС за јавни набавки за 2023 година. Првите два документа ќе бидат разгледани и од Генералното собрание на ЗЕЛС, што ќе се одржи на 16 декември 2022 година.

Vendim i pabazuar, por nuk ka kushte kohore reale për zbatimin e tij. Bëhet e ditur se zbatimi i një procedure të tillë të tenderit zakonisht zgjat disa muaj dhe tashmë disa komuna po përballen me tendera të dështuar të këtij lloji, për shkak të mosregjistrimit të kompanive të licencuara. Ajo që u mbetet komunave në ndërkohë është që të bëjnë ribalancime të shumta buxhetore deri në shterim të plotë financiar dhe kolaps total.

Komunat kanë nevojë për zgjedhjen e drejtorëve të shkollave, por nuk kanë kandidatë të licencuar

Si pikë e dytë e rendit të ditës në seancën e Bordit drejtues të BNJVL-së, u parashtrua pyetja për ndikimin negativ mbi komunat për anulimin e provimit të kandidatëve të cilët kanë vizituar trajnimin për licencë për drejtor, sipas Ligjit për trajnim dhe provim për drejtor të shkollës fillore, shkollës së mesme, konvikteve të nxënësve dhe universitetit të hapur të qytetarëve për mësim të përjetshëm. Në këtë drejtim BNJVL dërgoi ftesë te drejtori i Inspektoratit shtetëror arsimor të merr pjesë në seancën mbi këtë pikë të rendit të ditës, me qëllim përcaktimi të hapave të mëtejme në interes të komunave. për shkak të obligimeve të rëndësishme të Inspektoratit në këtë periudhë, morrëm përgjigje se në rastin e parë vijues do të jetë e pranuar.

Kryetarët e pranishëm theksuan se një numër i madh i komunave duhet të zgjedhin drejtorë të rinj për institucione të caktuara arsimore. Mirëpo, pas kësaj situatë, në disa komuna nuk do të ketë fare mundësi regjistrimi të kandidatëve të licencuar, ose numri i tyre do të ishte minimal. Në këtë drejtim, Bordi drejtues i BNJVL-së mori vendim që Ministria për arsim dhe shkencë t'i dërgojë shkresë, në të cilën do të kërkohet që më së voni deri në fund të dhjetorit, që Ministria në fjalë të sigurojë kushte për kalimin e menjëhershëm të provimit për marrjen e licencës së drejtorit dhe njëkohësisht t'i gasen shqyrtimit të mundësive për dhënien e ndryshimeve ligjore në drejtim të zgjatjes së afatit të vlefshmërisë së kësaj licence.

Të pranishmit në këtë seancë votuan: Propozim-Buxhetin e BNJVL-së dhe Propozim - Planin aksional të BNJVL-së për vitin 2023 si dhe Planin e BNJVL-së për furnizime publike për vitin 2023. Dy dokumentet e para do të shqyrtohen edhe nga Kuvendi Gjeneral i BNJVL-së që do të mbahet më 16 dhjetor, 2022.

НАДЗОРНИОТ ОДБОР НА ЗЕЛС ЕДНОГЛАСНО ГИ УСВОИ ПРЕДЛОГ-БУЏЕТОТ И ПРЕДЛОГ-АКЦИСКИОТ ПЛАН НА ЗЕЛС ЗА 2023 ГОДИНА

Надзорниот одбор на ЗЕЛС на 16 декември 2022 година ја одржа третата седница на која едногласно ги усвои предлог-документите: Буџет и Акциски план на ЗЕЛС за 2023 година. Пред присутните беа претставени планираните активности што одат во насока на исполнување на стратемиските цели на ЗЕЛС: лобирање и застапување, градење на капацитети на општините, информирање и обезбедување на услуги за општините. Беше нагласено дека потпишувањето на новиот Предлог-меморандум за соработка со Владата е еден од приоритетите за следната година, како и лобирањето за спроведување на реформите во системот на локалната самоуправа, како и реализирањето на систематизираните ставови на ЗЕЛС. Активностите за јакнење на капацитетите на општинската администрација продолжуваат да се спроведуваат во согласност со Планот на обуки за 2023, што се утврдува заедно со претставници од општините, со цел да се креираат обуки кои им се најнеопходни на претставниците од локалната власт. Во областа на е-услугите, како резултат на големите износи што општините им ги плаќаат на компанијата која сега им го одржува софтверот за даноци, ЗЕЛС планира во име на општините да обезбеди единствен електронски систем за даноци на имот за сите членки. Присутните беа информирани дека веќе течат преговори и со Европската делегација за обезбедување на потенцијална финансиска помош. Во однос на другите полиња, ЗЕЛС ќе се фокусира на реализација на проекти кои се однесуваат на родовото одговорно буџетирање, активности за спроведување на зелената агенда и енергетската ефикасност, унапредување на ЛЕР преку алатката БФЦ, унапредување на граѓанското учество во општините.

Во однос на Предлог-буџетот за 2023 година, тој е димензиониран на 29 милиони денари. Пресметувањето на членарината за ЗЕЛС се врши според бројот на жители во општината, па тргнувајќи од резултатите на последниот попис, каде што е забележано намалување на бројот на жители во најголем број општини, освен во Град Скопје, се предлага зголемување на членарината за два денара, односно таа да изнесува 10 денари по жител. Креирањето на Предлог-буџетот е направено на таа основа. Реално зголемување во вкупната сума што ЗЕЛС би ги добила по овој основ на приходите, всушност и нема, бидејќи е намален бројот на население во земјава. Членовите на Надзорниот одбор прифатија предлогот, но побараа во иднина, кога Управниот одбор дискутира за вакви прашања да бидат повикани на седницата со цел низ заедничка дискусија да се дојде до заемно најприфатливо решение, кое потоа ќе биде предложено на усвојување на Генералното собрание. Во однос на расходната страна, покрај оперативните трошоци, поголем дел од средствата се наменети за одржување на електронските системи, потоа за обезбедувањето на обуки за општинската администрација, за платите на вработените и за активности на органите и телата на ЗЕЛС.

BORDI MBIKËQYRËS I BNJVL-SË UNANIMISHT MIRATOI PROPOZIM-BUXHETIN DHE PROPOZIM-PLANIN AKSIONAL TË BNJVL-SË PËR VITIN 2023

Bordi mbikëqyrës i BNJVL-së më 16 dhjetor, 2022 mbajti seancën e tretë në të cilën unanimisht i miratoi propozim-dokumentet: Buxheti dhe Planin aksional i BNJVL-së për vitin 2023. Para të pranishmëve u prezantuan aktivitetet e planifikuara që shkojnë në drejtim të qëllimeve strategjike të BNJVL-së; lobimi dhe përfaqësimi, ndërtimi i kapaciteteve të komunave, informimi dhe sigurimi i shërbimeve të komunave. U theksua se firmosja e propozimit të ri të Memorandumit për bashkëpunim me Qeverinë është një ndër prioritetet e për vitin e ardhshëm si dhe lobimi për zbatimin e reformave të sistemit në vetëqeverisjes lokale, si dhe realizimi i qëndrimeve të sistematizuara të BNJVL-së. Aktivitetet për përforcimin e kapaciteteve të administratës komunale vazhdojnë të zbatohen konform Planit të trajnimeve për vitin 2023 që përcaktohet së bashku me përfaqësuesit e komunave, me qëllim të krijohen trajnime të cilat janë të domosdoshme për përfaqësuesit e pushtetit lokal. Në sferën e e-shërbimeve, si rezultat i shumave të mëdha që komunat i'a paguajnë një kompanie që tani mirëmban softuerin e tyre tatimor, BNJVL planifikon të sigurojë një sistem të vetëm elektronik të tatimit në pronë për të gjithë anëtarët në emër të komunave. Të pranishmit u njoftuan se tashmë janë duke u zhvilluar negociatat me Delegacionin Evropian për ofrimin e ndihmës së mundshme financiare. Në lidhje me fushat tjera, BNJVL do të fokusohet në realizimin e projekteve që kanë të bëjnë me buxhetimin gjinor, aktivitetet për zbatimin e agjendës së gjelbër dhe efikasitetin energjetik, avancimin e ZHEL përmes instrumentit BFC, avancimin e pjesëmarrjes së qytetarëve në komuna.

Sa i përket propozim-buxhetit për vitin 2023, ai është i dimensionuar në 29.500,00 denarë. Anëtarësimi për BNJVL-në llogaritet sipas numrit të banorëve në komunë, pra duke u nisur nga rezultatet e regjistrimit të fundit, ku rënie e numrit të banorëve është vërejtur në numrin më të madh të komunave, me përjashtim të qytetit të Shkupit, propozohet që anëtarësia të rritet për dy denarë, gjegjësisht të jetë 10 denarë për banor. Edhe krijimi i vetë propozim-buxhetit mbi këtë bazë. Realisht nuk ka rritje të shumës totale që BNJVL do t'a merrte në këtë bazë të të hyrave, sepse numri i popullsisë në vend është zvogëluar. Anëtarët e Bordit mbikëqyrës e pranuan propozimin, por kërkuan që në të ardhmen, kur Bordi drejtues të diskutojë çështje të tilla, të ftohen në seancë për të arritur një zgjidhje të pranueshme të ndërsjellë përmes diskutimit të përbashkët, e cila më pas do t'i propozohet Kuvendit Gjeneral për miratim. Sa i përket pjesës të të dalave, krahas shpenzimeve operative, pjesa më e madhe e mjeteve janë dedikuar për mirëmbajtjen e sistemeve elektronike, pastaj për sigurimin e trajnimeve për administratën komunale, për rrogat e të punësuarve dhe për aktivitetet e organeve dhe trupave të BNJVL-së.

ДЕЛЕГАТИТЕ НА ГЕНЕРАЛНОТО СОБРАНИЕ НА ЗЕЛС ИЗГЛАСАА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЧЛЕНАРИНАТА ЗА ЗЕЛС ЗА ДВА ДЕНАРА

На третата седница на Генералното собрание на ЗЕЛС, што се одржа на 16 декември 2022 година, во хотелот „Double Tree by Hilton“, Скопје, делегатите едногласно изгласаа зголемување на членарината кон ЗЕЛС, за два денара. Наместо досегашните 8 денари по жител, секоја општина, од следната година ќе плаќа годишна членарина во висина од 10 денари, помножено со бројот на жители што ги има според последниот попис спроведен во државата. Всушност, и главната причина за отпочнувањето на оваа иницијатива од страна на Управниот одбор на ЗЕЛС, на 10. седница одржана на 10 ноември 2022 година, беа токму податоците од пописот кои покажуваат намалување на бројот на жители во најголем број општини. Тоа автоматски доведува и до намалување на средствата што ЗЕЛС ги добива по овој основ, а кои претставуваат околу 80 % од годишните приходи на ЗЕЛС. Имајќи ја предвид тешката состојба во која се наоѓаат општините, предизвикана од енергетската криза, се водеше грижа ова зголемување да не претставува дополнително оптоварување на општините. Генерално, вкупната сума што сега треба да ја плаќаат најголемиот број општини е речиси иста, или некаде незначително зголемена. На седницата, исто така, беше нагласена важноста секоја членка редовно да ја исплаќа членарината кон ЗЕЛС.

Потребни се нови методи на дејствување, во спротивно и понатаму ќе изостануваат потребните резултати

Претседателката на ЗЕЛС, Данела Арсовска, посочи дека изминува една тешка година за сите единици за локална самоуправа во нашата земја, предизвикана од енергетската криза. На секоја од 10-те седници што ги одржа Управниот одбор на ЗЕЛС, неизбежна тема беше изнаоѓањето на најсоодветни решенија за справување со високите сметки за електрична енергија; беа одржани и средби со премиерот, со бројни министри и со претставници на релевантни институции, но резултатите изостанаа. Затоа, во следниот период, еден од приоритетите ќе претставува справувањето со овој предизвик, но и притисокот кон Владата да го потпише новиот Меморандум за соработка со ЗЕЛС, доставен уште пред шест месеци; потоа спроведувањето на систематизираните ставови на ЗЕЛС и силна заложба за продолжување на пакетот промени во локалната власт, особено за обезбедување на поголема финансиска стабилност во согласност со Европската повелба на локалната самоуправа. Арсовска посочи дека има одредени сознанија дека 70 % од имотите воопшто не се

ДЕЛЕГАТЪТ Е КУВЕНДИТ ГЈЕНЕРАЛ ТЌ БНЈВЛ-СЌ ВОТУАН РРИТЈЕН Е АНЌТАРЌСИЌ НДАЈ БНЈВЛ-СЌ ПЌР ДУ ДЕНАРЌ

НЌ сеансЌн е третЌ тЌ Кувендит Гјенерал тЌ БНЈВЛ-сЌ гЌ у мбajт мЌ 16 дhјетор 2022 нЌ hotelin „Double Tree by Hilton“, Shkup, delegatЌт unanimisht votuan rritjen e anЌtarЌsisЌ ndaj БНЈВЛ-сЌ пЌр dy denarЌ. НЌ vend тЌ tetЌ denarЌve тЌ deritanishЌм пЌр banor, чдо комунЌ, nga viti i ardhshЌм do тЌ paguajЌ anЌtarЌsinЌ нЌ lartЌsi prej 10 denarЌ, тЌ shumЌzuar me numrin e banorЌve гЌ ka нЌ bazЌ тЌ regjistrimit тЌ fundit тЌ realizuar нЌ shtet. НЌ тЌ vЌrtetЌ edhe qЌllimi kryesor ЌshtЌ ngritja e iniciativЌs nga ana e Bordit drejtues тЌ БНЈВЛ-сЌ, нЌ seancЌn e dhjetЌ тЌ mbajtur мЌ 10 nЌntor 2022, ishlin pikЌrisht тЌ dhЌnat nga regjistrimi гЌ treguan uljen e numrit тЌ banorЌve нЌ numЌr мЌ тЌ madh тЌ komunave. Kjo automatikisht чon edhe нЌ zvogЌlimin e mjeteve гЌ БНЈВЛ i merr mbi kЌтЌ bazЌ, ndЌrsa тЌ cilat paraqesin rreth 80% тЌ тЌ hyrave vjetore тЌ БНЈВЛ-сЌ. Duke pasur parasysh gjendjen e rЌndЌ нЌ тЌ cilЌn ndodhen komunat, тЌ shkaktuar nga kriza energjetike, u kujdes гЌ kjo rritje тЌ mos paraqesЌ barrЌ shtesЌ пЌр komunat. НЌ pЌrgjithЌsi, shuma totale гЌ shumica e komunave tani duhet тЌ paguajnЌ ЌshtЌ pothuajse e nјЌjtЌ, ose pak e rritur. НЌ seancЌ u theksua edhe rЌndЌsia гЌ чdo anЌtar тЌ paguajЌ rregullisht anЌtarЌsimin нЌ БНЈВЛ.

Nevojiten metoda тЌ reja пЌр veprim, нЌ тЌ kundЌrtЌn edhe мЌ tej do тЌ anashkalohen rezultatet e nevojshme

Kryetarja e БНЈВЛ-сЌ, Danella Arsovska pЌrmendi se po pЌrfundon nјЌ vit i rЌndЌ пЌр тЌ gjitha nјЌsitЌ e vetЌqeverisjes lokale нЌ vendin tonЌ, тЌ shkaktuar nga kriza energjetike. НЌ чdonjЌrЌn nga 10 seancat гЌ i mbajti Bordi drejtues i БНЈВЛ-сЌ temЌ e pashmangshme ishte gjetja e zgjidhjeve adekuate пЌр menaxhim me faturat пЌр energji elektrike, u mbajtЌn edhe takime me Kryeministrin, me ministra тЌ shumtЌ dhe me pЌrfaqЌsues тЌ institucioneve relevante, por pati ngecje rezultatesh. Prandaj, нЌ periudhЌn e ardhshme nјЌ nga prioritetet do тЌ jetЌ ballafaqimi me kЌтЌ sfidЌ, por edhe presioni ndaj QeverisЌ пЌр nЌnshkrimin e Memorandumit тЌ ri пЌр BashkЌpunim me БНЈВЛ-нЌ, тЌ dorЌzuar tashmЌ gjashtЌ muaj мЌ parЌ; pastaj zbatimi i qЌndrimeve тЌ sistematizuara тЌ БНЈВЛ-сЌ dhe pЌrkushtimi i fuqishЌм пЌр vazhdimin e pakos sЌ ndryshimeve нЌ pushtetin lokal, veчanЌrisht нЌ sferЌn e sigurimit тЌ stabilitetit мЌ тЌ madh financiar нЌ pЌrputhje me KartЌn Evropiane пЌр VetЌqeverisje Lokale. Arsovska theksoi se ka njohuri se 70% e pronave nuk janЌ fare

регистрирани во податоците со кои располагаат општините, па доколку се реализира иницијативата на ЗЕЛС, Агенцијата за катастар на недвижности бесплатно ќе ги префрли податоците од имателите на имот, како што го прави тоа со останатите државни институции, и на тој начин состојбата значително би се подобрила. Уште повеќе кон тоа би придонело и воспоставувањето на електронски систем за данок на имот, со што општините значително би ги зголемиле финансиските средства од сопствени извори.

Незадоволство во однос на вложениот труд и добиените резултати од досегашните активности изнесе и градоначалникот на Радовиш, Ацо Ристов, кој воедно е и член на Управниот одбор на ЗЕЛС. „Изгубивме една година, а ништо не постигнавме. Несомнено, сме најцентрализираната земја и нема надеж да постигнеме некаков развој, бидејќи повеќе од 70 % сме зависни од трансферите на централната власт. Рамномерниот регионален развој наместо да напредува оди во спротивна насока. Од законски предвидениот процент за оваа намена во периодот 2019 - 2021 се потрошени само 40 %, или просечно по општина од 90 до 100 илјади евра за оваа намена. Добиваме постојано нови финансиски обврски, а средства никој не ни префрла. Дури и за спроведувањето на локалните избори, што е во надлежност на државата, исплаќањето на средствата за членовите на изборните комисији ни е доделено нам, на општините. Од каде пари? Хаос и во распределбата на капиталните дотации, се делат средства без никаква методологија. Сведоци сме и на одземање на надлежности во образованието. Затоа, во следниот период, мораме да ја менуваме тактиката, да преземеме нови начини, нови методи на дејствување, бидејќи онака како што досега дејствуваме видовме дека не остваривме никакви резултати“, потенцираше Ристов пред делегатите.

Поголемо единство и храброст во лобирањето за обезбедување на потребните реформи, порача Арсовска

Претседателката на ЗЕЛС, Данела Арсовска, нагласи дека за видливи резултати е потребно поголемо единство и храброст во лобирањето од сите членки во ЗЕЛС. „Мораме сите да придонесеме, активно да лобираме, а не секој да го гледа само сопствениот двор. Мораме да имаме консензус за сите прашања и да се обврземе со поголем поединечен ангажман во ЗЕЛС. Не можеме да постигнеме резултати ако сите не се вклучиме, бидејќи сите вие имате моќ да лобирате за промени“, нагласи Арсовска. Таа потсети дека по констатираните незадоволства од општините од трансферот на средства за противпожарните услуги, за услугите во образованието, во градинките, Управниот одбор утврди прашалник кој беше доставен до сите единици на локална самоуправа за да се произнесат дали сакаат да ги вратат ингеренциите на централната власт во овие области. „Незадоволство постои, за тоа говориме секојдневно, а 80 % од одговорите на општините беа дека не сакаат да ги вратат ингеренциите. Веќе се соочуваме и со одземање на надлежности во образованието на една општина, а утре тоа ќе ѝ се случи и на друга. Затоа треба да го подигнеме гласот и преку ЗЕЛС единствени да преземеме нови чекори во преговорите со централната власт за сериозни реформи во системот на локалната самоуправа“, потенцираше Арсовска.

Нашата најважна алатка за дејствување ни е токму ЗЕЛС

Пред присутните се обратија и потпретседателите на ЗЕЛС: Висар Ганиу, градоначалник на Општина Чаир и

të regjistruara në të dhënat me të cilat disponojnë komunat, andaj nëse iniciativa e BNJVL-së realizohet, Agjencia për kadastrën e patundshmërive duhet t'i transferojë të dhënat falas nga pronarët e pronës të ngarkuar, siç bën me institucionet e tjera shtetërore, situata do të përmirësohej ndjeshëm. Për këtë do të kontribuonte edhe më shumë krijimi i sistemit elektronik të tatimit në pronë, me të cilin komunat do të rrisnin ndjeshëm mjetet e tyre financiare nga burimet e tyre personale.

Pakënaqësi lidhur me mundin e bërë dhe rezultatet e arritura nga aktivitetet e deritanishme shprehu edhe Kryetari i Komunës së Radovishit, Aco Ristov, i cili është edhe anëtar i Bordit drejtues të BNJVL-së.

„Kemi humbur një vit, por nuk kemi arritur asgjë. Ne jemi padyshim vendi më i centralizuar dhe nuk ka asnjë shpresë për të arritur ndonjë zhvillim, sepse jemi mbi 70% të varur nga transfertat e pushtetit qendror. Zhvillimi i balancuar rajonal, në vend që të përparojë, shkon në drejtim të kundërt. Është shpenzuar vetëm 40% e përqindjes së parashikuar me ligj për këtë qëllim në periudhën 2019-2021, ose mesatarisht 90 deri në 100 mijë euro për komunë për këtë qëllim. Ne vazhdimisht marrim detyrime të reja financiare dhe askush nuk na transferon mjete. Edhe për realizimin e zgjedhjeve lokale, që është përgjegjësi e shtetit, neve, komunave, na është caktuar pagesa e fondeve për anëtarët e komisioneve zgjedhore. Nga vijnë paratë? Kaos në shpërndarjen e dotacioneve kapitale, mjetet shpërndahen pa asnjë metodologji. Jemi dëshmitarë të heqjes së kompetencave edhe në arsim. Prandaj në periudhën e ardhshme duhet të ndryshojmë taktikë, të ndërmarim mënyra të reja, metoda të reja të veprimit, sepse siç kemi vepruar deri më tani e kemi parë që nuk kemi arritur asnjë rezultat” theksoi Ristov para delegatëve.

Unitet dhe guxim më i madh në lobim për të siguruar reformat e nevojshme, apeloj Arsovska

Kryetarja e BNJVL-së, Danella Arsovska theksoi se për rezultate të dukshme nevojitet një unitet dhe kurajo në lobimin e të gjitha anëtareve në BNJVL

„Patjetër duhet që të gjithë të kontribuojmë në mënyrë aktive të llojshme ndërsa jo çdonjëri të shikojë vetëm oborrin e vet. Patjetër duhet të kemi konsensus për të gjitha çështjet dhe të obligohemi për angazhim më të madh individual në BNJVL. Nuk mund të arrijmë rezultate nëse të gjithë nuk përfshihemi, pasi që të gjithë keni forcë për të lobuar për ndryshime – theksoi Arsovska. Ajo përkujtoi se pas pakënaqësive të konstatuara nga komunat nga transferimi i mjeteve për shërbimet e zjarrfikësve, për shërbimet në arsim, nëpër kopshte, Bordi drejtues ka krijuar një pyetësor i cili është dorëzuar në të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale me qëllim të gjykojnë nëse duan të kthehen ingerencat e pushtetit qendror në këto fusha. „Ka pakënaqësi, për këtë flasim çdo ditë dhe 80% e përgjigjeve të komunave kanë qenë se nuk duan t'i kthejnë ingerencat. Tashmë po përballemi me heqjen e kompetencave në arsim nga një komunë, e nesër do t'i ndodhë një tjetër. Prandaj duhet të ngremë zërin dhe vetëm përmes BNJVL-së të ndërmarim hapa të ri në negociatat me pushtetin qendror për reforma serioze në sistemin e vetëqeverisjes lokale”, potencoi Arsovska.

Vegla jonë më e rëndësishme për veprim është pikërisht BNJVL

Para të pranishmëve u drejtuan edhe nënkryetarët e BNJVL-së: Visar Ganiu, kryetar i komunës së Çairit dhe kryetari

Перо Костадинов, градоначалник на Општина Валандово. Градоначалникот Ганиу, исто така, нагласи дека е потребно сите членки на ЗЕЛС да утврдат заеднички пат и единствено да чекорат во решавањето на сите предизвици. Истото го потврди и градоначалникот на Валандово, кој нагласи дека за него е неразбирливо да се има честа да се биде член на Управниот одбор на ЗЕЛС, а притоа воопшто да не се присуствува на седниците. Истата забелешка ја изнесе и за присуството на делегатите на Генералното собрание. „Ние комуницираме најдиректно со граѓаните и ние најдобро ги знаеме сите нивни предизвици. Сведоци сме на масовно иселување на населението, не треба тоа да ни го покаже пописот. Затоа фокусот треба да ни биде локалната власт и рамномерниот регионален развој и треба единствени да дејствуваме. А нашата најважна алатка за дејствување ни е токму ЗЕЛС и затоа треба многу сериозно да ја разбереме нејзината моќ.“

Едногласно усвоени Буџетот и Акцискиот план на ЗЕЛС за 2023 година

Делегатите на оваа седница едногласно ги усвоија Буџетот на ЗЕЛС и Акцискиот план на ЗЕЛС за 2023 година. Овие два документа претходно беа усвоени и од Управниот одбор на ЗЕЛС на 11. седница, и во вид на предлози беа дадени на гласање на Генералното собрание на ЗЕЛС. Извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, низ бројки и табели го презентираше Финансискиот план за работењето на ЗЕЛС за следната година. Во делот на приходите, најмногу средства се очекуваат од членскиот придонес од општините, но, исто така, средства се очекуваат и од одредени проектни активности, како и од реализирани услуги. Расходите се поврзани со предвидените активности за следната година, утврдени во Акцискиот план. Беше нагласено дека постојат сериозни тешкотии во собирањето на приходите по основ на членарина од општините. Долгот на општините кон ЗЕЛС изнесува 28 милиони денари, сума што е приближна на годишен трошок на ЗЕЛС за реализација на предвидените активности. Перишиќ упати апел до сите единици на локалната самоуправа редовно да ја плаќаат членарината кон ЗЕЛС, а оние што имаат долгови, задолжително да склучат договор со ЗЕЛС за исплата на долгот на рати. Исто така, таа изрази надеж дека, како и досега, нема да има потреба да се применува мерката што ја изгласа Управниот одбор на ЗЕЛС за одземање на правото на користење на електронските системи што ги одржува ЗЕЛС во име на општините, доколку нередовно се плаќа членарината. Притоа Перишиќ ги образложи и причините за неопходното зголемување на членарината за два денара.

Во однос на презентирањето на Акцискиот план, беше нагласено дека тој во континуитет се креира да го следи реализирањето на трите главни стратески цели на ЗЕЛС. Првата е застапувањето и лобирањето што го врши ЗЕЛС во името на сите членки, каде особено внимание е посветено на активностите на телата и органите на ЗЕЛС. Втората стратеска цел се однесува на обезбедување на електронски услуги, истражувања и информирање на членките и третата

i komunës së Vallandovës, Pero Kostadinov. Kryetar i komunës së Çairit, Ganiu, gjithashtu theksoi se është e nevojshme që të gjitha anëtarët e BNJVL-së të përcaktojnë rrugë të përbashkët dhe të hapërojnë të bashkuar drejt zgjidhjes së sfidave. Të njëjtën e pohoi edhe kryetari i komunës së Vallandovës, i cili theksoi se për të është e pakuptimtë të ketë nderin që dikush të bëhet anëtar i Bordit drejtues të BNJVL-së e më pas aspak të mos merr pjesë në seanca. Vërejtjen e njëjtë e parashtrroi edhe për praninë e delegatëve të Kuvendit Gjeneral. „Ne komunikojmë drejtpërdrejtë me qytetarët dhe ne më së miri i dimë të gjitha sfidat. Jemi dëshmitarë të emigrimit masovik të popullatës, nuk duhet që këtë të n'a e tregojë regjistrimi. Prandaj fokus duhet t'i vendoset pushtetit lokal dhe zhvillimit të barabartë rajonal dhe duhet që të veprojme bashkërisht. Ndërsa vegla jonë më e rëndësishme është pikërisht BNJVL dhe prandaj këtë duhet t'a kuptojmë shumë seriozisht forcën e BNJVL-së “.

Unanimisht u miratua Buxheti dhe Planin aksional i BNJVL-së për vitin 2023

Delegatët e kësaj seance unanimisht miratuan Buxhetin e BNJVL-së dhe Planin aksional për vitin 2023. Këto dy dokumente paraprakisht u miratuan nga ana e Bordit drejtues të BNJVL-së në seancën e njëmbëdhjetë dhe në formë të propozimeve u vunë në votim në Kuvendin Gjeneral të BNJVL-së. Drejtori ekzekutiv i BNJVL-së, Dushica Perishiq, përmes numrave dhe tabelave prezantoi Planin financiar për punën e BNJVL-së për vitin e ardhshëm. Sa i përket të hyrave, më së shumti mjete priten nga kontributi i anëtarësimit nga komunat, por priten mjete edhe nga aktivitete të caktuara të projektit si dhe nga shërbimet e ofruara. Shpenzimet lidhen me aktivitetet e planifikuara për vitin e ardhshëm, të përcaktuara në Planin aksional. U theksua se ka vështirësi serioze në mbledhjen e të hyrave nga anëtarësia nga komunat. Borxhi i komunave ndaj BNJVL-së arrin në 28 milionë denarë, shumë që është afër shpenzimit vjetor të BNJVL-së për realizimin e aktiviteteve të planifikuara. Perishiq apeloj deri te të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale që rregullisht ta paguajnë anëtarësimin në BNJVL, ndërsa ata që kanë borxhe duhet të nënshkruajnë marrëveshje me BNJVL-në për pagesën e borxhit me këste. Ajo po ashtu shpreson se, si edhe më parë, nuk do të ketë nevojë të zbatohet masa e votuar nga Bordi drejtues i BNJVL-së për revokimin e së drejtës për shfrytëzimin e sistemeve elektronike të mbajtura nga BNJVL në emër të komunave, nëse anëtarësimit bëhen pagesa të parregullta. tarifë. Në të njëjtën kohë, Perishiq ka shpjeguar edhe arsyet e rritjes së nevojshme të anëtarësimit për dy denarë.

Sa i përket prezantimit të Planit aksional u theksua se i njëjti në vazhdimësi krijohet të ndjekë realizimin e qëllimeve strategjike kryesore të BNJVL-së. I pari është përfaqësimi dhe lobimi që BNJVL e realizon në emër të të gjitha anëtareve, ku vëmendje e veçantë i është përkushtuar aktiviteteve të trupave dhe organeve të BNJVL-së qëllimi i dytë strategjik i referohet sigurimit të shërbimeve elektronike, hulumtimi dhe informimi i anëtarëve dhe qëllimi i tretë strategjik është avancimi dhe përforcimi i kapaciteteve të administratës

стратегиска цел е градење и јакнење на капацитетите на општинската администрација, преку ЗЕЛС тренинг центарот. Следната година, посебно внимание ќе биде посветено на обезбедувањето електронски систем за внесување и обработка на податоците за данокот на имот. ЗЕЛС веќе извесен период лобира за изнаоѓање на финансиска поддршка од Владата на РСМ, но и од странски донаторски институции. Во името на сите општини, овој систем ќе го одржува ЗЕЛС, за да не треба секоја општина поединечно да обезбедува и одржува ваков електронски систем. Впрочем, досега ЗЕЛС тоа успешно го прави со одржувањето на електронските системи за дозвола за градба, за градежно земјиште и другите помали системи, со што придонесува за голема заштеда за секоја општина.

komunale, përmes qendrës për trajnime të BNJVL-së. Vëmendje e veçantë në vitin e ardhshëm do t'i kushtohet sigurimit të një sistemi elektronik për vendosjen dhe përpunimin e të dhënave të tatimit në pronë. BNJVL tashmë një periudhë të caktuar lobon për gjetjen e përkrahjes financiare nga Qeveria e RMV, por edhe nga ana e institucioneve donatore. Në emër të të gjitha komunave, këtë sistem e menaxhon BNJVL, që të mos ketë nevojë çdo komunë individualisht të sigurojë sistem të këtyllë elektronik. Në të vërtetë deri më tani BNJVL të njëjtën e bën me sukses me menaxhimin me sistemet elektronike për leje për ndërtim; për tokë ndërtimore; si dhe sisteme tjera më të vogla; me ç'rast kontribuon për kursim për çdo komunë.

„ЛОКАЛНА САМОУПРАВА – ВРЕМЕ ЗА МОЖНОСТИ И РЕВИЗИЈА“, ТЕМА НА ГОДИШНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА И ЛОКАЛНО УПРАВУВАЊЕ

„Процесот на децентрализација на власта во земјава е во стагнација. Општините, како никогаш досега, се наоѓаат во многу тешка финансиска состојба. Енергетската криза претставува само дополнителен удар врз и онака слабата финансиска стабилност во која се наоѓаат, а централната власт неосновано се фали дека со новите измени во Законот за финансирање на единиците за локална самоуправа, прави напори за подобрување на оваа состојба. Повеќе од една година, најголемиот процент од средствата од општинските буџети, наместо за нови проекти за подобрување на услугите за граѓаните одат за плаќање на високите сметки за електрична енергија за институциите и за јавното осветлување. Владата, наместо со поддршка за надминување на овие предизвици и заедничко разгледување на предлог-решенијата што и ги достави ЗЕЛС, уште на почетокот на јануари, оваа година, таа дејствува опструктивно кон нив и континуирано пласира низа обвинувања во медиумите за активностите што ги преземаат општините. Според последните информации, Владата им даде поддршка на малите бизниси, а општините повторно се оставени да тонат во долгови, како тие да не се во функција на граѓаните на оваа земја“. Ова беа генералните забелешки што ги изнесоа говорниците од единиците на локалната самоуправа, на годишната конференција за децентрализација и локално управување „Локална самоуправа – време за можности и ревизија“. Овој традиционален настан оваа година се одржа на 12 и 13 декември 2022 година, во Скопје, во организација на Програмата за развој на Обединетите нации – УНДП, во партнерство со Министерството за локална самоуправа.

Градоначалници и општински советници, министри, парламентарци, национални и меѓународни експерти, претставници од стопански комори, ревизори и други поканети гости дискутираа на повеќе актуелни теми што се рефлектираат врз локалната власт и децентрализацијата во земјата. Се говореше

„VETËQEVERISJA LOKALE – KOHA PËR MUNDËSI DHE REVIZION“, ТЕМА Е КОНФЕРЕНЦËС VJETORE PËR DECENTRALIZIM DHE MENAXHIM LOKAL

„Procesi i decentralizimit të pushtetit në vend është në stagnim. Komunat, si asnjëherë më parë, ndodhen në gjendje të rëndë financiare. Kriza energjetike paraqet vetëm goditje shtesë mbi gjendjen financiare edhe ashtu të dobët në të cilën ndodhen të njëjtat, ndërsa pushteti lokal lavdërohet pa bazë se me ndryshimet e reja në Ligjin për financa të njërive të vetëqeverisjes lokale, bën përpjekje për përmirësimin e gjendjes. Më tepër se një vit, përqindja më e madhe e mjeteve nga buxheti komunal, në vend se për projekte të reja për përmirësimin e shërbimeve për qytetarët shkojnë në pagesën e faturave të larta për energji elektrike për institucionet dhe ndriçimin rrugor. Qeveria, në vend se me përkrahje për tejkalimin e sfidave dhe shqyrtimin e propozim-zgjidhjeve që i dërgoi BNJVL, që në fillim të janarit të këtij viti, mëson në mënyrë obstruktive ndaj tyre dhe plason në vazhdimësi një varg fajësimesh në media për aktivitetet që i ndërmerr komuna. Sipas informacioneve të fundit, Qeveria u dha përkrahje bizneseve të vogla, ndërsa komunat sërish i la të „fundosen“ në borxhe, sikur të mos ishin në funksion të qytetarëve të këtij vendi“. Këto ishin vërejtjet e përgjithshme të folësve të njërive të qeverisjes lokale, në konferencën vjetore për decentralizim dhe vetëqeverisjen lokale „Vetëqeverisja lokale – koha për mundësi dhe revizion“. Ky manifestim tradicional sivjet u mbajt më 12 dhe 13 dhjetor 2022, në Shkup, në organizim të Programit për Zhvillim të Kombeve të Bashkuara – UNDP, në partneritet me Ministrinë për vetëqeverisje lokale.

Kryetarët e komunave dhe këshilltarët komunalë, ministra, deputetë, ekspertë vendas dhe ndërkombëtarë, përfaqësues nga dhomat e tregtisë, auditorë dhe të ftuar të tjerë diskutuan mbi disa tema aktuale që reflektojnë mbi qeverisjen lokale dhe decentralizimin në vend. Ata folën për sfidat dhe mundësitë e zhvillimit lokal në kohë krize; për financimin e

за предизвиците и можностите за локален развој во време на криза; за финансирањето на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС); за улогата на општините во европската перспектива; за релациите меѓу бизнисот и локалниот економски развој, како и за „Национална развојна стратегија – градење еднакви, инклузивни и отпорни општини и региони“. На конференцијата беа изнесени и податоци од истражувањето за задоволството на граѓаните од локалните услуги за 2022 година.

Пред присутните се обрати и вицепремиерот за економски прашања, Фатмир Бетиќи, кој апелираше до општините да продолжат со изработка на квалитетни проекти и да аплицираат за средствата за капитални инвестиции, посочувајќи го неодамнешното потпишување на договорот со Европската инвестициска банка за заем од 50 милиони евра наменети за водоводната инфраструктура и третман на отпадните води во општините. Министерот за локална самоуправа, Ристо Пенев, ја нагласи важната улога на општините во процесот на интегрирање на земјава во ЕУ и посочи дека се бара начин како оваа година средствата од буџетот, но и од донаторите, да се насочат кон проекти коишто ќе им помогнат на општините да бидат енергетски ефикасни и да заштедат енергија. Тој потсети дека за општините директно се достапни средствата од Програмата за прекугранична соработка ИПА, каде неодамна започна и ИПА 3 програмата, меѓу Северна Македонија и Бугарија со нови 31 милион евра за проекти за двете држави, коишто се имплементираат во општините. Швајцарската амбасадорка Вероник Улман нагласи дека децентрализацијата е комплексен и сензитивен процес, што бара јасно дефинирање на одговорностите меѓу централната и локалната власт, а каде граѓанското општество игра важна улога за успешно локално управување. Пред присутните говореше и постојниот претставник на УНДП во нашата земја, Армен Григорјан, кој ја потенцираше улогата на општините во задржувањето на своите граѓани, особено на младите, во своите родни места, како и за поддршката што оваа организација ја дава за јакнење на капацитети на општините за поефикасно, поподготвено и потранспарентно извршување на надлежностите, за да се подобри квалитетот на живот на сите граѓани.

njësive të vetëqeverisjes lokale (NJVL); për rolin e komunave në perspektivën evropiane; për marrëdhëniet ndërmjet biznesit dhe zhvillimit ekonomik lokal, si dhe për „Strategjinë nacionale zhvillimore – ndërtimi i komunave dhe rajoneve të barabarta, inkluzive dhe rezistente“. Në konferencë u prezantuan edhe të dhënat nga sondazhi për kënaqësinë e qytetarëve me shërbimet lokale për vitin 2022.

Të pranishmëve i'u drejtua edhe zëvendëskryeministri për Çështje ekonomike, Fatmir Bytyqi, i cili apeloj komunat që të vazhdojnë me zhvillimin e projekteve cilësore dhe të aplikojnë për mjete për investime kapitale, duke vënë në dukje nënshkrimin e fundit të marrëveshjes me Bankën për Investime Evropiane për një hua prej 50 milionë eurosh për infrastrukturën e ujit dhe trajtimin e ujërave të zeza nëpër komuna. Ministri për vetëqeverisje lokale, Risto Penov, theksoi rolin e rëndësishëm të komunave në procesin e integrimit të vendit në BE dhe theksoi se po kërkohet mënyra që këtë vit mjetet nga buxheti, si dhe nga dонаторët, mund të drejtohen në projekte që do të ndihmojnë komunat të jenë efikase në energji dhe të kursejnë energji. Ai përkujtoi se fondet nga Programi IPA për Bashkëpunim ndërkufitar janë drejtpërdrejt në dispozicion të komunave, ku së fundi ka filluar programi IPA 3, ndërmjet Maqedonisë së Veriut dhe Bullgarisë me 31 milionë euro të reja për projektet për të dyja vendet, të cilat zbatohen në komunat. Ambasadorja zvicerane Veronik Ullman theksoi se decentralizimi është një proces kompleks dhe i ndjeshëm, i cili kërkon një përcaktim të qartë të përgjegjësisve ndërmjet pushtetit qendror dhe lokale dhe ku shoqëria civile luan një rol të rëndësishëm për qeverisjen e suksesshme lokale. Para të pranishmëve foli edhe përfaqësuesi i përhershëm i UNDP në vendin tonë, Armen Grigorjan, i cili potencoi se roli i komunave në mbajtjen e qytetarëve të tyre, veçanërisht të të rinjve, në vendlindjet e tyre, si dhe për përkrahjen që kjo organizatë e jep për përforsimin e kapaciteteve të komunave për ekzekutim më efikas, më të përgatitur dhe më transparent të kompetencave, në mënyrë që të përmirësohet cilësia e jetës së qytetarëve të tyre.

ШЕСТ ПРЕТСЕДАТЕЛКИ НА ОПШТИНСКИ СОВЕТИ УЧЕСТВУВАА НА ЧЕТВРТИОТ ФОРУМ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИЧКИ ОД ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА

Претседателките на општинските совети на Битола, Берово, Неготино, Крива Паланка, Маврово и Ростуше и Штип и претставничката од ЗЕЛС, учествуваа на четвртиот Форум на градоначалнички од Југоисточна Европа што се одржа во Истанбул, Република Турција на 13 и 14 декември 2022 година. Форумот беше организиран од Мрежата на здруженија на локални власти на Југоисточна Европа (НАЛАС) и Унијата на општините Мармара (ММУ), со поддршка на UN Women, GIZ и KDZ.

ГЈАШТË КРЈЕТАРЕ ТË КËШИЛЛАВЕ КОМУНАЛЕ НË ФОРУМИН Е КАТËРТ ПËР КРЈЕТАРЕ ТË КОМУНАВЕ НГА ЕВРОПА ЈУГЛИНДОРЕ

Крјетарет е кешиллаве комунале të Manastirit, Berovës, Negotinës, Kriva Pallankës, Mavrovë dhe Rostushë dhe nga Shtipi, si dhe përfaqësueset e BNJVL-së, morrën pjesë në Forumin e katërt të kryetarëve të komunave nga Evropa Juglindore që u mbajt në Stamboll, Republika e Turqisë, më 13 dhe 14 dhjetor, 2022. Forumi u organizua nga Rrjeti i asociacioneve të pushteteve lokale të Evropës Juglindore (NALAS) dhe Unioni i komunave të Marmarasë (MMU), me përkrahje të UN Women, GIZ dhe KDZ.

Форумот на градоначалнички од Југоисточна Европа ги собира на едно место градоначалничките, претседателките на општински совети, претставничките од здруженијата на локалната самоуправа и жените професионалци посветени на поддршката за унапредување на родовата еднаквост на локално ниво. Жените, избрани функционери, имаат можност преку овој форум да се запознаат, да разменуваат искуства, меѓусебно да се инспирираат и да ги јакнат своите капацитети за вклучување на родовата перспектива во локалните политики. Преку презентации, дебати и дискусии беа изнесени искуства поврзани со повеќе тематските сесии: Родово одговорно буџетирање како пристап за подобрување на животот на жените и мажите; Улогата на локалните власти; Жени и паметни градови; Социјална вклученост на обесправените групи - жени и девојки; Поттикнување локални услуги; Здруженијата на локалната самоуправа и вклучување на родовите аспекти во главните политики - капацитет за креирање и спроведување мерки за промовирање на еднаквоста на локално ниво.

Извештајот за родови податоци на НАЛАС, кој се објавува на секои две години, покажува дека само 8,35 % од градоначалниците на Југоисточна Европа се жени, додека застапеноста на жените во општинските собранија се подобрува со текот на годините и достигна околу 30 %. Тоа сепак покажува дека сè уште жените се недоволно застапени во централната и локалната власт, а вклучувањето на гласот на жените во политиката и планирањето, ќе придонесе за градење на локални самоуправи кои ќе им овозможат на сите жители да напредуваат подеднакво. На Форумот беше нагласено дека денешните глобални прашања, како што се климатските промени, миграцијата, пандемијата дополнително ги продлабочуваат нееднаквостите со кои се соочуваат обесправените групи и жените кои се најмногу погодени од овие кризи. Затоа, родово разделените податоци и водењето на родова статистика се многу важни за поставување на најсоодветните цели, правење соодветни политики и нивно спроведување на дело. Форумот на градоначалнички од Југоисточна Европа е формиран во декември 2019 година, на иницијатива на здруженијата на локалната самоуправа на Словенија и Србија.

Forum i kryetareve të komunave nga Evropa Juglindore mbledh së bashku kryetare komunash, kryetare të këshillave komunale, përfaqësuese të shoqatave të vetëqeverisjes lokale dhe femra profesioniste të përkushtuara për të mbështetur promovimin e barazisë gjinore në nivel lokal. Femrat, funksionare të zgjedhura, kanë mundësinë që përmes këtij forumi të njihen me njëra-tjetrën, të shkëmbejnë përvoja, të frymëzojnë njëra-tjetrën dhe të përforcojnë kapacitetet e tyre për përfshirjen e perspektivës gjinore në politikat lokale. Nëpërmjet prezantimeve, debateve dhe diskutimeve u prezantuan përvojat në lidhje me disa sesione tematike: Buxhetime i përgjegjshëm gjinor si një qasje për përmirësimin e jetës së femrave dhe meshkujve; Roli i pushteteve lokale; Femrat dhe Qytetet e zgjuara; Përfshirja sociale e grupeve të pafavorizuara - gratë dhe vajzat; Inkurajimi i shërbimeve lokale; Asociacionet e vetëqeverisjes lokale dhe përfshirja e aspekteve gjinore në politikat kryesore - kapaciteti për të krijuar dhe zbatuar masa për promovimin e barazisë në nivel lokal.

Raporti i të dhënave gjinore të NALAS, i cili publikohet çdo dy vjet, tregon se vetëm 8.35% e kryetarëve të komunave në Evropën Juglindore janë femra, ndërsa përfaqësimi i femrave në këshillat komunale është përmirësuar me kalimin e viteve dhe ka arritur në rreth 30%. Kjo tregon se femrat akoma janë ende të nënpërfaqësuara në pushtetin qendror dhe atë lokale, dhe përfshirja e zërave të femrave në politikë dhe planifikim do të kontribuojë në ndërtimin e qeverisjes vendore që do t'u mundësojë të gjithë banorëve të përparojnë në mënyrë të barabartë. Forumi theksoi se çështjet e sotme globale si ndryshimet klimatike, migrimi, pandemitë thellojnë më tej pabarazitë me të cilat përballen grupet e pafavorizuara dhe femrat që janë më të prekura nga këto kriza. Prandaj, të dhënat ndarëse gjinore dhe udhëheqja e statistikës gjinore, janë tejet të rëndësishme për themelimin e qëllimeve më adekuate, aplikimi i politikave adekuate dhe zbatimi i tyre në vepër. Forumi i kryetareve të komunave nga Evropa Juglindore është formuar në dhjetor 2019, në iniciativë të asociacioneve të vetëqeverisjes lokale në Slloveni dhe Serbi.

НА ЗАВРШНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА РЕГИОНАЛНИОТ ПРОЕКТ „УПРАВУВАЊЕ СО СТАКЛЕНА АМБАЛАЖА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН“ - ДОДЕЛЕНИ ПРИЗНАНИЈА ЗА ОПШТИНИТЕ УЧЕСНИЧКИ

Општините од нашата држава на кои на завршната конференција на регионалниот проект „Управување со стаклена амбалажа на Западен Балкан“ (2020 - 2022) им беа доделени признанија за придонес за подобро управување со стаклена амбалажа се: Битола, Гевгелија, Илинден, Аеродром и Гази Баба од Град Скопје, Тетово и Штип. На овој настан што се одржа на 14 декември во Белград, под мотото „Свончето те повикува – рециклирај стакло“ беа повикани претставници од 14 пилот-единици на локалната самоуправа – учеснички во проектот, од земјите: Северна Македонија, Србија и Босна и Херцеговина, како и претставници од нивните комунални претпријатија или колективни постапувачи, експерти и претставници од донаторските организации.

На конференцијата беа претставени најважните достигнувања на проектот, чии главни цели се: подигање на свеста кај населението за значењето на заштитата на животната средина низ правилно управување со стаклената амбалажа; овозможување на економски исплатлив систем за рециклажа на стаклена амбалажа во единиците на локалната самоуправа; собирање на што поголема количина стаклен амбалажен отпад со поставување на нови контејнери за рециклажа на стакло и јакнење на знаењата и капацитетите на сите заинтересирани страни во оваа област - граѓани, јавни комунални претпријатија и ресорни институции.

Контејнерите за рециклажа, важен фактор за поголемо собирање на стаклената амбалажа – еден од клучниците од спроведеното истражување

На панел-дискусијата беа изнесени искуствата и предизвиците што произлегоа од реализацијата на проектот, како и предлог-решенијата за воспоставување на оддржлив систем за рециклажа на стаклена амбалажа. Притоа беа презентирани и резултатите од спроведеното истражување „Ефектите на маркетинг кампањата за подигање на свеста на граѓаните за значењето на собирањето и рециклирањето на стаклена амбалажа“. Беше нагласено дека граѓаните повеќе се подготвени за селектирање на отпадот кога постојат посебни контејнери за селектирање поставени во населбите. Со поставувањето на 1400 „свона“ во рамките на сите пилот-општини и градови во проектот, забележано е зголемено собирање на отпадот. Истражувањето

НЭ КОНФЕРЕНЦЕН ПЕРФУНДИМАРЕ ТЭ ПРОЈЕКТИТ РАЈОНАЛ „МЕНАХИМ МЕ АМБАЛАЗИНИ Е ҚЕЛҚИТ НЭ БАЛКАНИН ПЕРЭНДИМОРЕ“, У НДАНЭ МИРЭНЈОХЈЕ ПЕР КОМУНАТ ПЈЕСЭМАРРЕСВЕ

Manastiri, Gjevgjelia, Ilindeni, Aerodromi dhe Gazi Baba nga Qyteti i Shkupit; Tetova dhe Shtipi, janë komunat nga shteti jonë në të cilat në konferencën përfundimtare të projektit rajonal „Menaxhim me ambalazhin e qelqit të Ballkanit Perëndimor“ (2020 -2022) u ndanë mirënjohje për kontributin për menaxhim më të mirë me ambalazhin e qelqit. Në këtë ngjarje që u mbajt më 14 dhjetor, në Beograd, me moton „Zilja të thërret – riciklo qelqin“ u ftuan përfaqësues nga 14 pilot njësitë e vetëqeverisjes lokale – pjesëmarrës në projektet në vendet: Maqedonia e Veriut, Serbia dhe Bosnja dhe Hercegovina, si dhe përfaqësuesit e ndërmarrjeve të tyre komunale ose vepruesit kolektivë, ekspertët dhe përfaqësuesit e organizatave donatore.

Në Konferencë u prezantuan arritjet më të rëndësishme të projektit, qëllimet kryesore të të cilit janë: ndërgjegjësimi i popullatës për rëndësinë e mbrojtjes së mjedisit përmes menaxhimit të duhur të ambalazheve prej qelqi; duke mundësuar një sistem ekonomikisht të qëndrueshëm për riciklimin e ambalazheve të qelqit në njësitë e vetëqeverisjes lokale; grumbullimi i sa më shumë mbeturinave me ambalazh të qelqit duke vendosur konteјnerë të ri për riciklimin e qelqit dhe përforcimin e njohurive dhe kapaciteteve të të gjithë të interesuarve në këtë fushë – qytetarë, ndërmarrje publike komunale dhe institucione të resorit.

Konteјnerët për riciklim, faktor i rëndësishëm për grumbullimin e ambalazhit të qelqit – një ndër konkluzionet e hulumtimit të realizuar

Në panel diskutim u paraqitën përvojat dhe sfidat të cilat ishin rezultat i realizimit të projektit, si dhe propozim-zgjidhjet për themelimin e një sistemi të qëndrueshëm për riciklim të ambalazhit të qelqit. Pastaj u prezantuan edhe rezultatet e hulumtimit të realizuar „Efektet e fushatës së marketingut për ndërgjegjësimin e vetëdijes te qytetarët për rëndësinë e grumbullimit të ambalazhit të qelqit“. U theksua se qytetarët tashmë janë të përgatitur për selektimin e mbeturinave, kur ekzistojnë konteјnerë të veçantë për selektimin e tyre, të vendosura në vendbanime. Me vendosjen e 1400 „zileve“ në kuadër të të të gjitha pilot komunave dhe qyteteve në projektin në fjalë, u vërejt edhe grumbullim i madh i mbeturinave. Hulumtimi tregoi se për përzgjedhjen e ambalazhit, hap kyç

покажало дека за селекција на амбалажата клучен чекор е обезбедување на соодветна инфраструктура за одлагање на отпадот, како и поставување на контејнерите во непосредна близина на живењето. Односно, 60 % од испитаниците во трите земји потврдиле дека не го одвојуваат отпадот бидејќи немаат услови за тоа, а само една петтина истакнале дека немаат навика за селектирање. Како дополнителна мотивација за граѓаните, според нивните одговори, би била поголемата близина на контејнерите за собирање на различни видови отпад, како и воведување на поттик за враќање на амбалажата.

Воспоставувањето систем на рециклажа на стакло - засега, сè уште финансиски неодржлив

На завршната конференција беше истакнато дека засега најголема препрека е финансиската неодржливост за воспоставување на систем на рециклажа на стакло. Потребни се фабрики за рециклажа на стакло, бидејќи не постои ниту во една од трите земји, па овој вреден ресурс се извезува. Примарната селекција на ниво на општините е во зародиш, а комуналните такси за депонирање се ниски или некаде и не се воспоставени. Трошоците за транспорт се високи поради тежината на стаклото. Сето тоа доведува овој отпад да заврши на комуналните депонии.

Европската Унија до 2030 година има поставено цел 75 % од стаклената амбалажа да биде селектирана и рециклирана. Во Србија се рециклира околу 44 % од количината стакло ставена на пазарот, во Македонија околу 30 %, а во Босна и Херцеговина 12 %. Потребно е на државно, но и на локално ниво, да се постават цели за рециклажа на стакло; да се предвидат казни за неисполнување; да се зајакнат активностите на инспекцискиот надзор над управувањето со отпадот, а одлагањето на стаклото на депониите да се направи најмалку поволна опција. Во нашата земја, дел од овие активности веќе се преземени.

ВРАЧЕНИ СЕРТИФИКАТИТЕ НА ПРЕТСТАВНИЦИ ОД ОПШТИНИТЕ ЗА УЧЕСТВО НА ОБУКИ ОД ПРОЕКТОТ „ПОДДРШКА НА МОДЕРНИЗАЦИЈАТА И ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈАТА НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСЛУГИ“.

Околу 45 претставници од единиците на локалната самоуправа се стекнаа со сертификати за учество на основни или на напредни обуки за развој на социјални услуги, реализирани во рамките на проектот „Поддршка на модернизацијата и деинституционализацијата на социјалните услуги“. Сертификатите им беа врачени на завршниот настан на проектот, организиран на 15 декември 2022 година, во Скопје. Во присуство на 160 професионалци кои дејствуваат во системот на социјалната заштита на централно и локално ниво, даватели на социјални услуги на локално ниво и во присуство на претставници од меѓународните организации и амбасади во земјава, беа презентирани постигнатите резултати од проектот. Особено беа претставени резултатите од областа на деинституционализација на социјалната заштита, на воспоставувањето социјални услуги на локално ниво, на зајакнувањето на капацитетите на општините во доменот на социјалната заштита, како и на зајакнувањето на

është sigurimi i infrastrukturës adekuatë për deponimin e mbeturinave, si dhe vendosja e kontejnerëve në afërsi të banesës. Domethënë, 60% e të anketuarve në të tre vendet konfirmuan se nuk i ndajnë mbeturinat sepse nuk i kanë kushtet për të, dhe vetëm një e pesta theksoi se nuk e kanë zakonin e klasifikimit. Si motivim shtesë për qytetarët, sipas përgjigjeve të tyre, do të ishte afërsia më e madhe e kontejnerëve për grumbullimin e llojeve të ndryshme të mbetjeve, si dhe futja e një stimulimi për kthimin e ambalazheve.

Themelimi i sistemit të riciklimit të qelqit - aktualisht, akoma financiarisht i paqëndrueshëm

Në konferencën finale u theksua se tani për tani pengesa më e madhe është mosqëndrueshmëria financiare e krijimit të sistemit të riciklimit të qelqit. Fabrikat e riciklimit të qelqit janë të nevojshme, pasi asnjëra nuk ekziston në asnjë nga tre vendet, kështu që ky burim i vlefshëm eksportohet. Përzgjedhja parësore në nivel bashkie është në fillimet e saj dhe tarifata komunale për depozitimin janë të ulëta ose në disa raste të pacaktuara. Kostot e transportit janë të larta për shkak të peshës së qelqit. E gjithë kjo çon që këto mbetje të përfundojnë në deponitë komunale.

Bashkimi Evropian deri më vitin 2030 synon që 75% nga ambalazhi i qelqit të selektohet dhe riciklohet. Në Serbi riciklohet rreth 44% nga sasia e qelqit të vendosur në treg, në Maqedoni rreth 30%, ndërsa në Bosnjë dhe Hercegovinë 12%. Nevojitet që në nivel shtetëror dhe në nivel lokal të vendosen qëllime për riciklimin e qelqit, të parashikohen gjopa për mosplotësimin e kësaj, të përforcohen aktivitetet të mbikëqyrjes inspektuese mbi menaxhimin e mbeturinave dhe anulimin e qelqit në deponitë të bëhet së paku një opsion i volitshëm. Në vendin tonë tashmë janë ndërmarrë një pjesë e aktivitetëve në fjalë.

U DORËZUAN CERTIFIKATAT E PËRFAQËSUESVE TË KOMUNAVE PËR PJESËMARRJE NË TRAJNIMET E PROJEKTIT „PËRKRAHJE E MODERNIZIMIT DHE DEINSTITUCIONALIZIMIT TË SHËRBIMEVE SOCIALE“

Rreth 45 përfaqësues të njëjësive të vetëqeverisjes lokale morrën certifikata për pjesëmarrje në trajnimet fillestare ose të avancuara për zhvillimin e shërbimeve sociale, të realizuar në kuadër të projektit „Përkrahje e modernizimit dhe deinstitutionalizimit të shërbimeve sociale“. Certifikatat u dorëzuan në ngjarjen përfundimtare të projektit, të organizuar më 15 dhjetor 2022, në Shkup. Në prezencën e 160 profesionistëve të cilët veprojnë në sistemin e mbrojtjes sociale në nivel qendror dhe lokal; ofruet të shërbimeve sociale në nivel lokal; përfaqësuesit e organizatave ndërkombëtare dhe të ambasadave në vend u prezantuan rezultatet e arritura nga Projekti në fjalë, veçanërisht në pjesën e deinstitutionalizimit të mbrojtjes sociale, në vendosjen e shërbimeve sociale në nivel lokal, në përforcimin e kapaciteteve të komunave në fushën e mbrojtjes sociale, si dhe në përforcimin e kapaciteteve të shërbimeve dhe të procesit të licencimit.

капацитетите на давателите на услуги и на процесот на лиценцирање.

Како пример на добра практика на локално ниво беше претставен проектот на Општина Центар „Нега на стари лица во домашни услови“, каде оваа општина, во соработка со Здружението на граѓани „Хуманост“, обезбедува нега за оваа категорија граѓани во нивните домови со помош на лиценцирани негуватели. Беше посочено дека Општината обезбедува и одреден број лични асистенти за учениците со попреченост во развојот, не само во текот на учебната година, туку и во периодот на летниот распуст, а исто така од Општината најавија и воспоставување на нова социјална услуга „Сервис за одмена на семејната грижа“, во чии рамки ќе се обезбедува 24-часовна грижа, најмногу за период од 15 дена во годината.

Во вториот дел од настанот беа реализирани две паралелни работилници. На првата работилница се говореше за имплементацијата на стратегијата за деинституционализација; за воспоставувањето систем за мониторинг и евалуација; како и за резултатите од процесот на лиценцирање на давателите на социјални услуги. На втората работилница „Зажакнување на локалните капацитети“ се дискутираше за развивањето на локалните социјални планови; за процесот на креирање на општински совети за социјална заштита; за воспоставувањето на социјални услуги со поддршка на општината; за важноста од континуирано јакнење на капацитетите на локално и на национално ниво, како и за потребата од развивање на регионални социјални планови.

Присутните имаа можност да се запознаат со секојдневието на лицата што живеат во Центарот за згрижување лица со интелектуална попреченост, во Волково (Општина Горче Петров) преку прикажувањето на документарниот филм „Беласица“. Главниот лик Марица, 28 години живеела во Специјалниот завод „Демир Капија“, каде што е и родена, но денес, како резултат на процесот на деинституционализација, таа живее во заедница со други лица со попреченост, знае да пишува, самостојна извршува бројни секојдневни активности и работи како негувателка на лица со интелектуална попреченост. Проектот „Поддршка на модернизацијата и деинституционализацијата на социјалните услуги“ (2019 – 2022 година) е финансиран од Делегацијата на ЕУ, спроведуван од ЕПТИСА, во соработка со Министерството за труд и социјална политика - МТСП, а во чии рамки, како партнер беше вклучена и ЗЕЛС.

Si shembull i praktikës së mirë në nivel lokal u prezantua projekti i komunës Qendër „Kujdesi i personave të moshuar në kushte shtëpiake“, ku kjo komunë në bashkëpunim me Shoqatën civile „Humanost“ siguron kujdes të kategorisë së qytetarëve në shtëpitë e tyre me ndihmën e kujdestarëve të licencuar. U përmend se komuna siguron edhe numër të caktuar të asistentëve personalë për pjesëmarrësit me zhvillim të kufizuar, ndërsa gjithashtu nga komuna informuan dhe themeluan shërbim të ri social „Servis për pushimi të kujdesit familjar“ në kuadër të cilit do të sigurohen 24 orë kujdes, më së shumti prej 15 ditësh në vit.

Në pjesën e dytë të aktivitetit u mbajtën dy punëtori paralele. Në punëtorinë e parë u diskutua lidhur me implementimin e strategjisë për deinstitutionalizim; themelimin e një sistemi për monitorim dhe evaluim; si dhe rezultatet e procesit të licencimit për ofruesit e shërbimeve sociale. Në punëtorinë e dytë „Përforcimi i kapaciteteve lokale“ u diskutua lidhur me zhvillimin e planeve sociale lokale; për procesin e krijimit të këshillave komunale për mbrojtje sociale; për themelimin e shërbimeve sociale me mbështetjen e komunës; për rëndësinë e përforcimit të vazhdueshëm të kapaciteteve në nivel lokal dhe nacional, si dhe për nevojën e zhvillimit të planeve sociale rajonale.

Të pranishmit patën mundësinë të njihen me jetën e përditshme të personave që jetojnë në Qendrën për përkujdesje të personave me aftësi të kufizuara intelektuale, në Vollkovë (Komuna Gjorçe Petrov) përmes shfaqjes së filmit dokumentar „Bellasica“. Personazhi kryesor, Marica, ka jetuar për 28 vjet në Entin special „Demir Kapi“, ku edhe ka lindur, por sot, si rezultat i procesit të deinstitutionalizimit, jeton në një komunitet me persona të tjerë me aftësi të kufizuara, di të shkruajë, në mënyrë të pavarur kryen aktivitete të shumta të përditshme dhe gjëra të tilla si kujdestari i personave me aftësi të kufizuara intelektuale. Projekti „Përkrahje e modernizimit dhe deinstitutionalizimit të shërbimeve sociale“ (2019-2022) financohet nga Delegacioni i BE-së, i zbatuar nga EPTISA, në bashkëpunim me Ministrinë për punë dhe politikë sociale – MPPS, ndërsa në kuadër të të cilave, si partner u përfshi edhe BNJVL.

ЧЕТИРИ ОПШТИНИ ПОТПИШАА ДЕКЛАРАЦИЈА ЗА ЗАЕМНА СОРАБОТКА НА КОМИСИИТЕ ЗА ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ

KATËR KOMUNA FIRMOSEN DEKLARATËN PËR BASHKËPUNIM TË NDËRSJELLË TË KOMISIONEVE PËR MUNDËSITË BARABARTATË FEMRAVE DHE MESHKUJVE

Декларација за заемна соработка на комисиите за еднакви можности на жените и мажите потпишаа претставнички од комисиите од четири општини: Винаца, Гевгелија, Кавадарци и Струга. Со овој документ, овие општини декларираат дека со идната меѓусебна соработка ќе дејствуваат и ќе се залагаат за промовирање и примена на еднакви права и можности меѓу мажите и жените, еднаков пристап до услугите и добрата, заштита и спречување на дискриминација по родова основа и забрана за родово базирано насилство. Декларацијата претставува прокламирање за заложбите на овие комисиии кои ја изразуваат волјата за интензивна соработка преку напорите и активностите на општините кон подобрување на состојбите на жените и девојчињата.

Декларацијата беше донесена на меѓуопштинската конференција за соработка на комисиите за еднакви можности на локалните самоуправи, што претставниците од овие четири општини ја одржаа во Кавадарци. На конференцијата беа споделени и добри примери од практиката што ги применува секоја од овие општини во оваа област. По обемната дискусија, присутните членови на комисиите за еднакви можности донесоа и одредени заклучоци и барања што ги доставија до ЗЕЛС:

1. Засилен мониторинг на примената на Законот за еднакви можности на жените и мажите во локалните самоуправи.
2. Поддршка на комисиите за еднакви можности со цел спроведување на проекти во областа на родовата еднаквост.
3. Пристап на информации за аплицирање на јавни повици на кои можат како апликанти да се јават комисиите за еднакви можности.
4. Измена на извештајот за унапредување на состојбата на мажите и жените во локалните самоуправи.
5. Поддршка на комисиите за еднакви можности од Министерството за труд и социјална политика.

Потписниците на Декларацијата се трите советнички и претседателки на комисиите за еднакви можности:

Декларата për bashkëpunim të ndërsjellë të komisioneve për mundësi të barabarta të femrave dhe meshkujve firmosën përfaqësuesit e komisioneve nga katër komunat: Vinica, Gjevgjelia, Kavadar dhe Struga. Me këtë dokument, komunat në fjalë deklarojnë se në bashkëpunimin e ardhshëm të ndërsjellë do të veprojnë dhe do të përqipen për promovimin dhe zbatimin e të drejtave të barabarta dhe mundësive midis meshkujve dhe femrave, qasje e barabartë ndaj shërbimeve dhe të mirave, mbrojtja dhe parandalimi i diskriminimit mbi bazë gjinore dhe ndalimi i dhunës në bazë gjinore. Deklarata paraqet proklamata e angazhimeve të këtyre komisioneve, ku shprehin vullnetin për bashkëpunim intensiv në përpjekjet dhe aktivitetet e komunave për përmirësimin e kushteve të grave dhe vajzave.

Kjo Deklaratë është miratuar në konferencën për bashkëpunim ndërkomunal të Komisioneve për mundësi të barabarta të vetëqeverisjeve lokale që përfaqësuesit e këtyre katër komunave e mbajtën në Kavadar. Në konferencë u ndanë edhe praktikata e mira të aplikuara nga secila prej këtyre komunave në këtë fushë. Pas diskutimit të gjerë, anëtarët e pranishëm të komisioneve për mundësi të barabarta sollën edhe disa konkluzione dhe kërkesa që i parashtruan BNJVL-së:

1. Monitorim i përforcuar i zbatimit të Ligjit për mundësi të barabarta të femrave dhe meshkujve në vetëqeverisjet lokale.
 2. Mundësimi i përkrahjes së Komisioneve për mundësi të barabarta me qëllim zbatimimi të projektit në pjesën e barazisë gjinore.
 3. Qasja në informacionet për aplikim e thirrjeve publike në të cilat mund të që si aplikues të paraqiten komisionet për mundësi të barabarta.
 4. Ndryshimi i raportit për avancim të gjendjes së femrave dhe meshkujve në vetëqeverisjen lokale.
 5. Përkrahja e Komisioneve për mundësi të barabarta nga ana e Ministrisë për punë dhe për politikë sociale.
- Nënshkruesit e kësaj Deklarate janë tre këshilltarët dhe kryetarët e komisioneve për mundësi të barabarta:

Весна Ѓорѓиева – Кавадарци; Марија Миланова – Ваница и Елизабета Сивова – Гевгелија, како и координаторката на Комисијата за еднакви можности на Општина Струга, Сервер Шашко. Тие ја нагласуваат важноста на меѓуопштинската соработка и потенцијалот на здружувањето при реализацијата на активностите за подигање на гласот на локалната власт за унапредување на состојбите со родовата еднаквост.

Vesna Gjorgjieva – Kavadarë; Marija Millanova – Vinicë dhe Elizabeta Sivova – Gjevgjeli; si dhe koordinatori e komisionit për mundësi të barabarta nga komuna e Strugës, Server Shashko. Ata theksojnë rëndësinë e bashkëpunimit ndër-komunal dhe potencialin e bashkimit gjatë realizimit të aktiviteteteve për ngritjen e zërit të pushtetit lokal në avancimin e gjendjeve me barazinë gjinore.

ЗЕЛСУПАТИ БАРАЊЕ ДО ВЛАДАТА ЦЕНАТА НА УЛИЧНОТО ОСВЕТЛУВАЊЕ ДА БИДЕ НАПЛАЌАНА ПО РЕАЛНАТА ЦЕНА НА ЧИНЕЊЕ НА ПРОИЗВЕДЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА АД ЕСМ

ЗЕЛС да достави барање до Владата за итно донесување на одлука со која ќе овозможи потребната електрична енергија од околу 5 GWh/месечно за потребите на уличното осветлување да биде испорачана од АД ЕСМ по реалната цена на чинење на произведената електрична енергија. Ваквиот пристап ќе биде корисен за АД ЕСМ и за електроенергетскиот систем, бидејќи во најголем дел од времето се работи за ноќна енергија (моќност 20 - 30 MW), во часовите кога системот не е оптоварен и има вишок електрична енергија. Со тоа ќе се обезбеди стабилно снабдување на општините за потребите на уличното осветлување, реална цена за произведената, односно набавената електрична енергија од страна на АД ЕСМ и ќе ги заштити граѓаните од дополнителни трошоци од евентуално зголемување на таксата за улично осветлување. ЗЕЛС итно да го повика министерот за економија, Крешник Бектеши, на заедничка средба со Управниот одбор на ЗЕЛС за да се образложи подетално ова барање и да се обезбеди проектирање на идните состојби. На состанокот да се повикаат и претставници од други релевантни институции, меѓу кои од ЕСМ, од ЕВН, од Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и други. Доколку Владата го прифати овој предлог, општините да се обврзат дека нема да прават рестрикции во испораката на услугата кон граѓаните. Оваа одлука да има важност само во услови на прогласена кризна состојба во енергетскиот сектор. Вака гласеше заклучокот што Управниот одбор на ЗЕЛС го донесе на продолжението на 12. седница што се одржа онлајн, на 21 декември 2022 година.

И при прифаќање на ова барање на ЗЕЛС, општините и понатаму ќе продолжат со субвенционирање во наплатата на таксата за улично осветлување

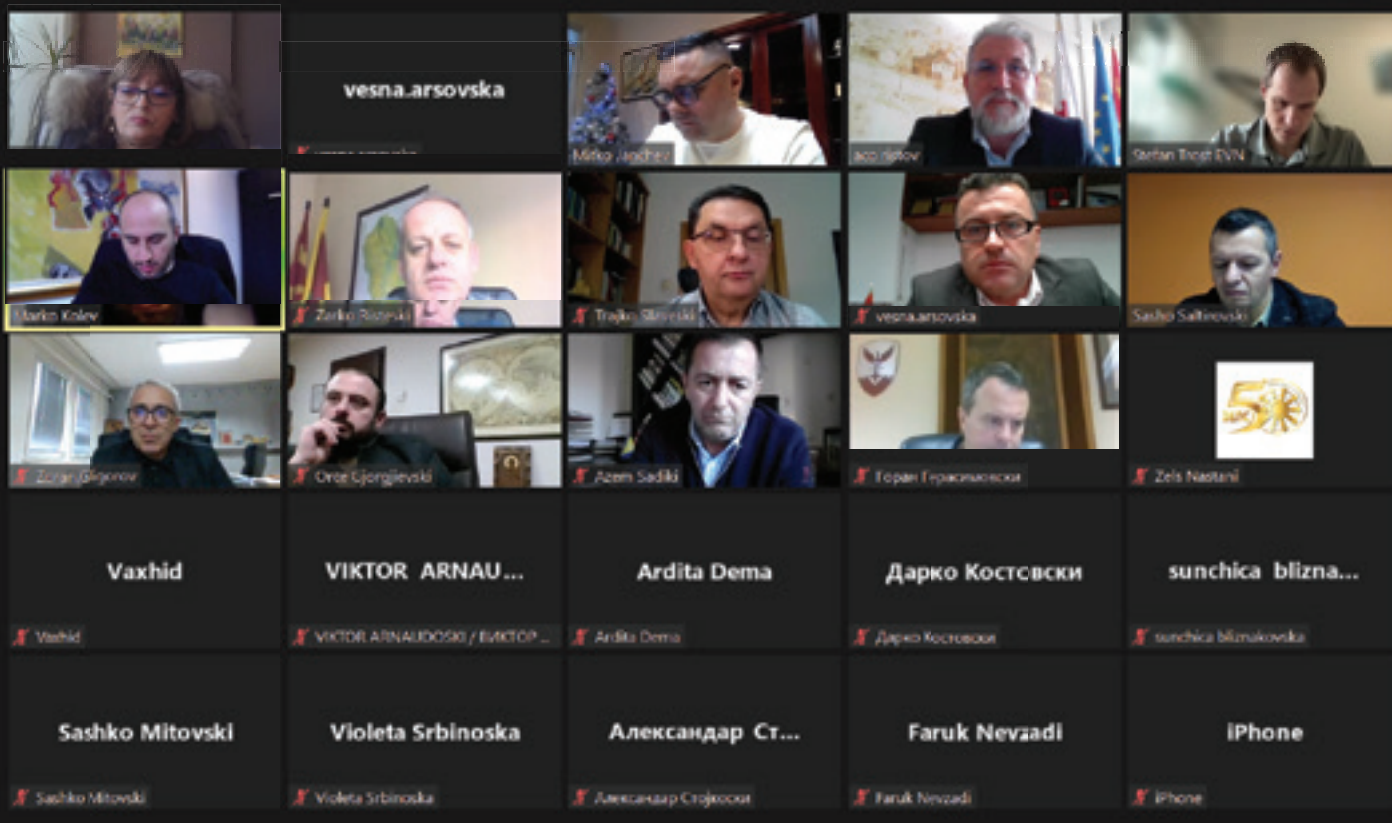
Беше нагласено дека потрошувачката на електрична енергија за улично осветлување на годишно ниво изнесува околу 60 GWh или во просек месечно по околу 5 GWh, од кои речиси 50 % од оваа електрична енергија се плаќа по цена за евина/ноќна тарифа. Присутните членови на Управниот одбор на ЗЕЛС посочија дека доколку Владата се согласи електричната енергија за уличното осветлување општините да ја плаќаат по цена што ја утврдува АД ЕСМ, тие и понатаму ќе мора да продолжат со субвенционирањето на разликата меѓу наплатената такса за јавно осветлување и актуелната цена по која ја плаќаат потрошената енергија по овој основ. Придобивката од прифаќањето на овој предлог на ЗЕЛС би

BNJVL ДЕРГОЈ КЕРКЕСЕ НЕ QEVERI QË ÇMIMI I NDRIÇIMIT RRUGOR TË ARKËTOHET SIPAS ÇMIMIT REAL TË ENERGIJË ELEKTRIKE TË PRODHUAR NGA SHA ESM

BNJVL të dërgojë kërkesë në Qeveri për miratim urgjent të vendimit me të cilin do të mundësohet që energjia elektrike e nevojshme prej rreth 5 GWh në muaj për nevojat e ndriçimit rrugor të dërgohet prej SHA ESM sipas çmimit real të vlerës së energjisë elektrike të prodhuar. Qasja e këtillë do të jetë e dobishme për SHA ESM dhe për sistemit elektroenergetik, pasi që më e madhe e kohës i referohet energjisë së natës (fuqi prej 20-30 MW), në orët kur sistemi nuk është ngarkuar dhe ka tepriçë të energjisë elektrike. Me këtë do të sigurohet furnizim stabil i komunave për nevojat e ndriçimit rrugor, çmimi real i energjisë elektrike të prodhuar, respektivisht të furnizuar nga ana e SHA ESM dhe do të mbrojë qytetarët nga shpenzimet plotësuese nga rritja eventuale e taksës për ndriçim rrugor. BNJVL urgjentisht t'i bëjë thirrje ministrit për ekonomi, Kreshnik Bekteshi, për takim të përbashkët me Bordin drejtues të BNJVL-së lidhur me arsyetimin më detajues të kërkesës në fjalë dhe të sigurohet projektim i gjendjeve të ardhshme. Në mbledhje të thirren edhe përfaqësuesit e institucioneve relevante midis të cilave nga ESM, nga EVN nga Komisioni rregullator për energjetikë, shërbimet e ujit etj. Nëse Qeveria e pranon këtë propozim, komunat duhet të angazhohen se nuk do të bëjnë kufizime në ofrimin e shërbimit ndaj qytetarëve. Ky vendim duhet të jetë i vlefshëm vetëm në kushtet e një situatë të deklaruar krize në sektorin e energjisë. Ky ishte konkluzioni që Bordi drejtues të BNJVL-së arriti në vazhdimin e seancës së 12-të, e cila u mbajt online më 21 dhjetor 2022.

Edhe gjatë pranimit të kësaj kërkesë të BNJVL-së, komunat edhe më tej do të vazhdojnë me subvencionimin e arkëtimit të taksës për ndriçim rrugor

U theksua se konsumi i energjisë elektrike për ndriçimin rrugor në nivel vjetor është rreth 60 GWh, ose mesatarisht rreth 5 GWh në muaj, nga e cila gati 50% e kësaj energjie paguhet me çmimin e një tarife të lirë/natë. Anëtarët e pranishëm të Bordit drejtues të BNJVL-së theksuan se nëse Qeveria pajtohet që energjia për ndriçimin rrugor të paguhet komunat me çmimin e përcaktuar nga SHA ESM, do të duhet të vazhdojnë me subvencionimin e diferencës në mes të tarifës së ngarkuar për ndriçim publik dhe çmimi aktual sipas të cilit ato paguhet për energjinë e konsumuar mbi këtë bazë. Përfitimi nga pranimi i këtij propozimi të BNJVL-së do të ishte zvogëlimi e shpenzimeve të mëdha që

било ублажување на огромните трошоци што сега ги плаќаат општините за јавно осветлување, бидејќи, иако станува збор за јавна услуга тие плаќаат по цена утврдена како за профитните организации. Исто така, наместо сегашните рестрикции што ги презедоа речиси сите општини, ќе се обезбеди непречено осветлување на улиците во ноќните часови на целата територија на државата. Притоа, општинските совети ќе се воздржат од донесување одлуки за промени на висината на оваа комунална такса, со кои на граѓаните би им се наметнале дополнителни месечни обврски.

Сета оваа состојба во која се наоѓаат општините не е резултат само на зголемувањето на електричната енергија на светскиот пазар, туку и на дополнителни две причини. Првата е што Регулаторната комисија за енергетика направи усогласување со Директивите на Европската Унија и ја укина (исфрли) категоријата на цена за улично осветлување од Тарифникот, иако оваа категорија на цена е изречно утврдена со членот 20, тарифен број 10 од Законот за комунални такси. Ова предизвика правен вакуум и несигурност, поради што EVN, која ја наплатува уличната такса за јавно осветлување во име на општините, упати допис со кој нагласи дека сè до обезбедување на правен основ ќе наплаќа по цена на електрична енергија како до поскапувањето, односно онаа што важеше до 31 јули 2022 година.

Притисокот врз општините беше надополнет и со владината Одлука за изменување на Одлуката за преземање на мерка во услови на постоење на кризна состојба во снабдување со електрична енергија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 260/22) која е на важност од 9 декември 2022 година и ги засега најголемиот број општини, за набавката на електрична енергија за потребите на јавното осветлување; односно општините треба до 1 јануари 2023 година да изберат снабдувач на отворен пазар. Имајќи предвид дека е невозможно во овој кус рок да се спроведе процес за јавна набавка и да се избере снабдувач на електрична енергија, јавното осветлување ќе биде снабдувано од снабдувачот во краен случај по цени кои се 20 % повисоки од пазарните цени. Сето ова нанесува директна штета на буџетот на општините, а со тоа и на граѓаните.

komunat i paguajnë aktualisht për ndriçimin publik, sepse edhe pse është shërbim publik, të njëjtat paguajnë me çmim të caktuar si për organizatat fitimprurëse. Gjithashtu, në vend të kufizimeve aktuale që u morën pothuajse nga të gjitha komunat, do të sigurohet ndriçim rrugor pa ndërprerje gjatë natës në të gjithë territorin e vendit. Në të njëjtën kohë, këshillat komunale do të përbahen nga marrja e vendimeve për ndryshime në lartësisë së kësaj takse komunale, e cila do t'i nënshtrohet qytetarëve detyrime mujore shtesë.

Tërë kjo situatë në të cilën gjenden komunat nuk është vetëm rezultat i rritjes së energjisë elektrike në tregun botëror, por edhe për dy arsye shtesë. E para që Komisioni rregullativ për energjetikë bëri harmonizim me Direktivat e Bashkimit Evropian dhe e anuloi (fshiu) kategorinë e çmimeve për ndriçim rrugor nga tarifa, edhe pse kjo kategori çmimesh është përcaktuar shprehimisht me nenin 20, tarifa numër 10 e Ligjit për tarifat komunale. Kjo shkaktoi vakum ligjor dhe paqartësi, prandaj EVN, e cila mbledh tarifën e rrugëve për ndriçimin publik në emër të komunave, dërgoi një shkresë ku theksohej se deri në sigurimin e bazës ligjore, do të ngarkojë me çmimin e energjisë elektrike si më parë, pra rritjes së çmimit, respektivisht ajo që vlente deri më 31 korrik 2022.

Shtypja e kryer mbi komunat u plotësua edhe me Vendimin e Qeverisë për ndryshim të vendimit për ndërmarrje të masës në kushte të ekzistimit të gjendjeve të krizës në furnizim me energji elektrike („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 260/22) që vlen deri më 9 dhjetor 2022 dhe i tangon të gjitha komunat, në pjesën e furnizimit me energji elektrike për nevojat e ndriçimit rrugor. Respektivisht komunat duhet që deri më 1 janar 2023 të zgjedhin furnizues në tregun e hapur. Duke pasur parasysh se është e pamundur që në afat të shkurtër të zbatojë proces të furnizimit publik dhe të zgjedhë furnizues të energjisë elektrike, ndriçimi rrugor do të furnizohet nga ana e furnizuesit në rastin përfundimtar me çmime të cilat janë 20% më të larta nga çmimi i tregut. E gjithë kjo shkaktonte dëm të madh në buxhetin e komunave, ndërsa me të edhe dëm mbi qytetarët.

СТУДЕНТИ ОД МАСТЕР СТУДИИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ ПРИ УКИМ - ГОСТИ НА ЗЕЛС

Студентите од втор циклус на студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на 23 декември 2023 година, одржаа едукативен час во просториите на ЗЕЛС, каде што се запознаа со улогата и значењето на оваа институција, со надлежностите и финансирањето на единиците на локалната самоуправа, како и со процесот на децентрализација во нашата земја. Присутни беа студенти на мастер студии, на модулот Уставно право и студенти на мастер студии по политички науки на модулот Меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија. Овој Факултет на УКИМ веќе неколку години наназад, традиционално, еднаш во годината, ги праќа своите студенти во ЗЕЛС, каде што имаат можност да постават бројни прашања за функционирањето и за улогата на локалната власт како посебна власт во системот на управување во нашата земја.

Извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, на почетокот го истакна своето мислење дека е потребно на секој факултет да се обезбеди предмет за локална самоуправа, преку кој студентите понепосредно ќе се запознаат со своите права за учество во креирањето на локалните политики, ќе придонесат за поголемо транспарентно работење на општините, но и ќе осознаат повеќе како тие се финансираат, со колку финансиски средства располагаат и кои услуги треба да ги испорачаат. Студентите во своето претставување ја нагласија и општината во која живеат. Потоа тие беа запознаени со организациската структура на ЗЕЛС и со стратегиските цели, односно беа информирани дека во ЗЕЛС членуваат сите 80 општини и Град Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа. ЗЕЛС своите активности ги реализира преку формираните тела и органи составени од избрани претставници на народот (градоначалници и советници) од кои највисока улога има Генералното собрание на ЗЕЛС. Освен лобирање, ЗЕЛС, преку формируваниот ЗЕЛС тренинг центар, реализира обуки за јакнење на капацитетите на општинската администрација, но, исто така, и во името на сите општини ги одржува електронските системи преку кои општините обезбедуваат електронски услуги за своите граѓани, како што е услугата за дозвола за градење. Беше посочено дека токму оваа година, во април, ЗЕЛС го прослави својот jubileј - 50 години од своето основање, што укажува дека општини постоеле и во периодот пред прогласувањето на независност на државата, дури и со поголеми ингеренции од сегашните. Основната улога на ЗЕЛС е да ги застапува своите членки и во нивно име да лобира за обезбедување на подобри законски решенија за спроведување на надлежностите што им се префрлени на локално ниво, во согласност со Европската повелба за

СТУДЕНТË Е СТУДИМЕВЕ ПËР МАСТЕР НГА ФАКУЛТЕТИ ЈУРИДИК НË КУАДËРТË УШҚМ – ВИЗИТУАН БНЈВЛ-НË

Студентët e ciklit të dytë të studimeve të Fakultetit juridik „Justinianus Primus“ në kuadër të Universitetit „Shën Qirili dhe Metodi“ më 23 dhjetor 2023, mbajti orë edukative në hapësirat e BNJVL-së, ku u informuan me rolin dhe rëndësinë e këtij institucioni, me kompetencat dhe financimin e njërive të vetëqeverisjes lokale, si dhe me procesin e decentralizimit të vendit tonë. Studentët të studimeve master në modulën „E Drejta Kushtetuese“ dhe studentët të studimeve master në shkenca politike në modulën „Marrëdhëniet ndërkombëtare, integrimi evropian dhe diplomacia“. Ky Fakultet i USHQM tash e disa vite tradicionalisht, një herë në vit, i dërgon studentët në BNJVL, ku kanë mundësi të parashtrojnë pyetje të shumta për funksionimin dhe rolin e pushtetit lokal si autoritet i veçantë në sistemin e menaxhimit në vendin tonë.

Drejtoresha ekzekutive e BNJVL-së, Dushica Perishiќ, në fillim e theksoi mendimin e saj se është e nevojshme që në çdo fakultet të ofrohet lëndë për vetëqeverisje lokale, përmes së cilës studentët do t'i njohin më shpejt të drejtat e tyre për të marrë pjesë në krijimin e lokaleve. politikat, do të kontribuojnë në funksionimin më të madh të transparencës së bashkive, por ato do të kuptojnë më shumë se si financohen, sa burime financiare kanë dhe çfarë shërbimesh duhet të ofrojnë. Në prezantimin e tyre studentët theksuan komunën në të cilën jetojnë. Pastaj u njohën me strukturën organizative të BNJVL-së dhe qëllimet strategjike, gjegjësisht u njoftuan se në BNJVL, si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale, janë anëtarë të të 80 komunave dhe qyteti i Shkupit. BNJVL aktivitetet e veta i realizon përmes organeve dhe organeve të themeluara të përbëra nga përfaqësuesit e zgjedhur të popullit (kryetarë të komunave dhe këshilltarë), nga të cilët rolin më të lartë e ka Kuvendi Gjeneral i BNJVL-së. Përveç lobimit, BNJVL, përmes qendrës së formuar të trajnimeve të BNJVL-së, realizon trajnime për përforcimin e kapaciteteve të administratës komunale, por edhe mirëmban sisteme elektronike në emër të të gjitha komunave, përmes të cilave komunat ofrojnë shërbime elektronike për qytetarët e tyre, siç është leja e ndërtimit. shërbim. U theksua se pikërisht këtë vit, në prill, BNJVL-ja festoi jubileun - 50 vjet nga themelimi, që tregon se komunat në periudhën para shpalljes së pavarësisë së shtetit kanë ekzistuar edhe me kompetenca më të mëdha se ato aktuale. Roli kryesor i BNJVL-së është të përfaqësojë anëtarët e saj dhe të llojë në emër të tyre për ofrimin e zgjidhjeve më të mira ligjore për zbatimin e kompetencave që u janë bartur në nivel lokal, në përputhje me Kartën Evropiane për Vetëqeverisje Lokale, sa i përket avancimit të procesit të decentralizimit në vend. Studentët u shprehën të kënaqur nga kjo vizitë duke përmendur se kanë fituar shumë njohur në kompetencat lokale dhe nga roli i punës së BNJVL-së dhe se do të dëshironin që sërish të vijnë në BNJVL.

локална самоуправа, како и за унапредување на процесот на децентрализацијата во земјата. Студентите изразија задоволство од оваа посета посочувајќи дека се стекнале со многу нови сознанија од локалната надлежност и од улогата и работењето на ЗЕЛС и дека би сакале повторно да дојдат во ЗЕЛС .

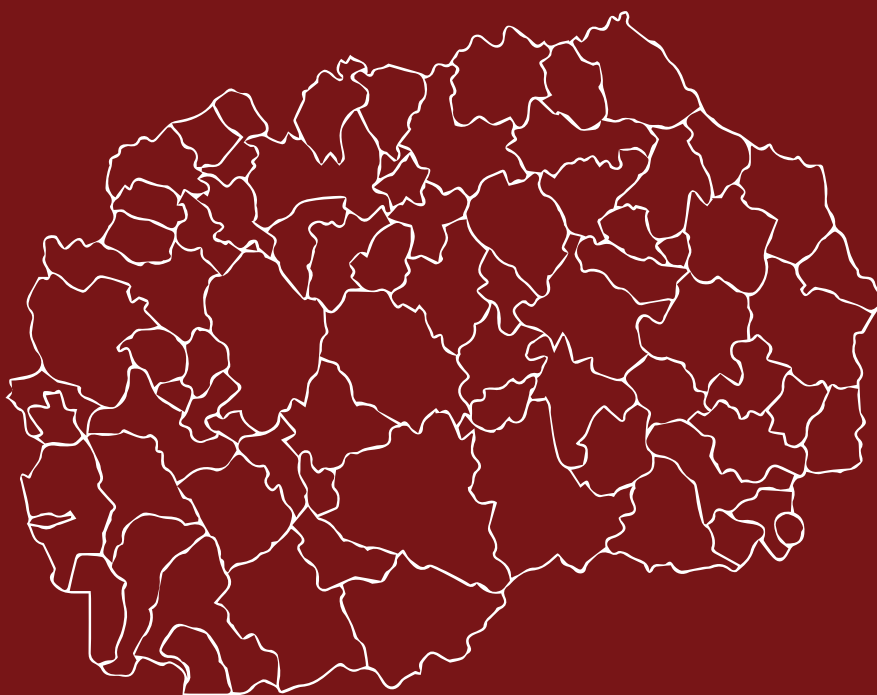
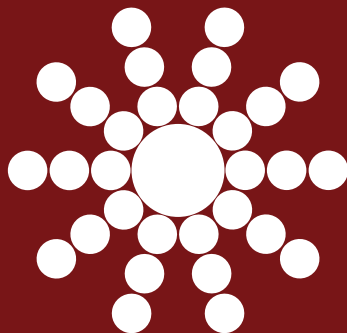
Среќна Нова Година
Gëzuar Vitin e Ri
Happy New Year
2023

ЗЕЛС
BNJVL
ZELS

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

тел. +389 (0)2 30 99 033 | факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. "Копенхагенска" бр. 5, п. фах 32, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk

INFORMACIONE PËR KONTAKT:

tel. +389 (0)2 30 99 033 | faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. "Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32, 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk